

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM
DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI EĞİTİMİ BİLİM DALI

SAĞLIK MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN YAZILI
ANLATIM BECERİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

ŞÜKRAN TORUN
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Gülsün KOÇER
Doç. Dr. Dilek CERAN

Konya – 2019

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM
DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI EĞİTİMİ BİLİM DALI

SAĞLIK MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN YAZILI
ANLATIM BECERİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

ŞÜKRAN TORUN
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Gülsün KOÇER
Doç. Dr. Dilek CERAN

Konya – 2019

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Şükran TORUN
	Numarası	148308041007
	Ana Bilim Dalı	Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı
	Bilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tezin Adı	SAĞLIK MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN YAZILI ANLATIM BECERİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

30/05/2019
Şükran TORUN

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Şükran TORUN
	Numarası	148308041007
	Ana Bilim Dalı	Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı
	Bilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Gülsün KOÇER Doç. Dr. Dilek CERAN
	Tezin Adı	SAĞLIK MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN YAZILI ANLATIM BECERİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan Sağlık Meslek Lisesi Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir İnceleme başlıklı bu çalışma 26/06/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı	İmza
Danışman	Dr. Öğr. Üyesi Gülsün KOÇER	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Metin OKTAY	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Sena KÜÇÜK	

ÖNSÖZ

Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan başlıca iletişim aracıdır. İnsanlar düşüncelerini, hissettiklerini paylaşmak isterler ve bunu sözlü ya da yazılı şekilde ifade ederler. Duygu ve düşünceleri paylaşmak denilince akla ilk olarak sözlü anlatım gelse de yazılı anlatım da en az onun kadar önemlidir.

Geçmişten günümüze kadar nesiller boyunca aktarılanlar önce sözlü olarak gerçekleştirilirken, yazının icadıyla birlikte yazılı anlatım insanlar için vazgeçilmez olmuştur. Yazılı anlatım sayesinde kültürel birikimlerin gelecek nesillere sağlıklı bir şekilde aktarımı sağlanmıştır.

İlköğretimden üniversiteye kadar devam eden eğitim ve öğretim programlarında öğrencilerin yazma becerisini geliştirmek için pek çok kazanım mevcuttur. Ancak öğrencilerin büyük bir kısmı yazılı anlatıma karşı olumsuz bir tutum içindedirler. Sözlü anlatıma göre daha kurallı olan yazılı anlatım öğrenciler tarafından çok fazla tercih edilmez. Bunun sebebi olarak ise yazamayacağını düşünme, yazma edininiminin zor gelmesi, nasıl yazacağını bilememe gibi kaygılar gösterilebilir. Ortaöğretim düzeyindeki Türk Dili ve Edebiyatı öğretiminin temel amaçlarından biri de öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmektir. Noktalama işaretlerinin, yazım kurallarının doğru ve eksiksiz kullanımı ile anlatım bozukluklarına yer verilmemesi yazılı anlatımın başarılı ve güçlü olabilmesi için son derece önemlidir. Bu anlamda, yaptığımız bu çalışmanın temel amacı Sağlık Meslek Lisesi öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerini inceleyerek yapılan yanlışları ortaya koymaktır.

Çalışmalarım sırasında bilgi ve tecrübeleriyle bana rehberlik eden kıymetli hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Gülsün KOÇER ve Doç. Dr. Dilek CERAN'a, desteğini hiç esirgemeyen sevgili annem, babam ve kıymetli eşime teşekkür ediyorum.

Öğrencinin	Adı Soyadı	Şükran TORUN
	Numarası	148308041007
	Ana Bilim Dalı	Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı
	Bilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Gülsün KOÇER Doç. Dr. Dilek CERAN
	Tezin Adı	SAĞLIK MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN YAZILI ANLATIM BECERİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

ÖZET

Bu araştırma Sağlık Meslek Lisesinde eğitim öğretim gören ebe, hemşire ve sağlık bakım teknisyeni adaylarının yazılı anlatım becerilerini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Çalışma grubunu Gölpaazarı Güner Orbay Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi onuncu sınıf öğrencilerinden toplam 62 öğrenci oluşturmaktadır. Bu araştırmada öğrencilere beş farklı konu başlığı verilmiş ve öğrencilerin isteği göz önüne alınarak bunlardan en çok tercih edilen konu seçilmiştir. Öğrencilerden seçilen konu ile ilgili bir metin yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin oluşturdukları metinlerden hareketle veriler elde edilmiştir.

Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları ve varsayımlara; ikinci bölümde kuramsal açıklamalar ve ilgili araştırmalara; üçüncü bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması ve analizine yer verilmiştir. Dördüncü bölümde, yazılı dokümanlardan elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Sonuç ve öneriler bölümünde ise elde edilen sonuçlara ve bu sonuçlardan yola çıkılarak yapılan hataları en aza indirmek için önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yazılı Anlatım, Yazım ve Noktalama Kuralları, Anlatım Bozuklukları

Öğrencinin	Adı Soyadı	Şükran TORUN
	Numarası	148308041007
	Ana Bilim Dalı	Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı
	Bilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Gülsün KOÇER Doç. Dr. Dilek CERAN
	Tezin İngilizce Adı	A RESEARCH ON THE STUDENTS' WRITING EXPRESSION ABILITIES OF HEALTH VOCATIONAL HIGH SCHOOL

SUMMARY

This research was conducted to determine the written narration abilities of midwife, nurse candidates and health care technicians.

The study group consisted of a total of 62 students who are 10th Grade at Güner Orbay Vocational and Technical Anatolian High School. In this research five topic title were given to the students and the most preferred subject is chosen taking into account the students' wishes. Students were asked to write a text about the chosen subject. Based on the texts created by the students, data were obtained.

The study consisted of four chapter. In first chapter problem state, purpose of the research, the importance, limitations and assumptions; in the second chapter, to the theoretical explanations and related researchs, in the third chapter it is included research model, universe and sampling, data collection and analysis. In the fourth chapter, it is included the findings and comments obtained from the written documents. In the conclusions and recommendations section, it is included that the

results obtained and recommendations for minimizing the errors made from these results.

Key words: Written narration, Spelling and Punctuation Rules, Written Expression Ambiguity

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	i
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU	ii
ÖNSÖZ	iii
KISALTMALAR LİSTESİ	xiii
TABLolar LİSTESİ	xiv
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problemi	1
1.2. Araştırmanın Önemi	1
1.3. Araştırmanın Varsayımları	1
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	2
1.5. Tanımlar	2
1.5.1. Dil	2
1.5.2. Ana dil	3
1.5.3. Ana dili	3
1.5.4. Anlatım	3
1.5.5. Sözlü anlatım (Konuşma)	4
1.5.6. Yazılı Anlatım (Yazma)	4
1.5.7. Noktalama İşaretleri	4
1.5.8. Kompozisyon	4
1.5.9. Yazım (İmlâ)	4
1.5.10. Anlatım Bozuklukları	4
İKİNCİ BÖLÜM	5
KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1. Türk Dili Ve Edebiyatı Öğretim Programına Kısa Bir Bakış	5
2.2. Anlatım Bozuklukları	6
2.2.1. Anlama Dayalı Anlatım Bozuklukları	8
2.2.1.1. Gereksiz Sözcük Kullanımı	9
2.2.1.2. Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması	10
2.2.1.3. Anlamca Çelişen Sözcüklerin Birlikte Kullanılması	11

2.2.1.4. Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanılması	11
2.2.1.5. Sıralama Ve Mantık Yanlışlığı	12
2.2.1.6. Atasözü ve Deyimlerin Yanlış Kullanılması	13
2.2.1.7. Birbirleriyle Karıştırılan Sözcüklerin Kullanılması.....	14
2.2.1.8. Noktalama İşareti Yanlışları	16
2.2.1.9. Anlam Belirsizliği.....	16
2.2.2. Yapıya Dayalı Anlatım Bozuklukları	17
2.2.2.1. Özne - Yüklem Uyuşmazlığı	17
2.2.2.2. Yüklem Eksikliği	19
2.2.2.3. Özne Yanlışları	20
2.2.2.4. Tümleç Eksikliği	20
2.2.2.5. Nesne Yanlışları.....	21
2.2.2.6. Ek Eylem Eksikliği	22
2.2.2.7. Eylemsi Yanlışlığı.....	22
2.2.2.8. Yardımcı Eylem Eksikliği	23
2.2.2.9. Tamlama Yanlışları.....	23
2.2.2.9.1. Tamlayan Ekinin Unutulması	24
2.2.2.9.2. Tamlayan – Tamlanan Uyuşmazlığı	24
2.2.2.9.3. Tamlanan Eksikliği	24
2.2.2.10. Ek Yanlışlığı	24
2.2.2.11. Edat ve Bağlaçlarla İlgili Hatalar.....	25
2.2.2.12. İmlâ Yanlışları	25
2.2.2.13. Sözcüklerin Yanlış Yapılandırılması	26
2.2.2.14. Çatı Uyuşmazlığı	27
2.3. Yazım Kuralları.....	27
2.3.1. Bağlaç Olan “ <i>da, de</i> ” nin Yazılışı	28
2.3.2. Ek Olan “ <i>-da, -de</i> ” nin Yazılışı	28
2.3.3. Bağlaç Olan “ <i>ki</i> ” nin Yazılışı	28
2.3.4. Ek Olan “ <i>-ki</i> ” nin Yazılışı.....	29
2.3.5. Soru Eki “ <i>mı, mi, mu, mü</i> ” nün Yazılışı	29
2.3.6. Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerler	30

2.3.7. Birleşik Kelimelerin Yazılışı	33
2.3.7.1. Bitişik Yazılan Birleşik Kelimeler.....	33
2.3.7.2. Ayrı Yazılan Birleşik Kelimeler	35
2.4. Noktalama İşaretleri	36
2.4.1. Nokta (.).....	37
2.4.2. Virgül (,).....	38
2.4.3. Noktalı Virgül (;).....	39
2.4.4. İki Nokta (:)	40
2.4.5. Üç Nokta (...)	41
2.4.6. Soru İşareti (?)	42
2.4.7. Ünlem İşareti (!)	42
2.4.8. Tırnak İşareti (“ ”)	42
2.4.10. Kesme İşareti (')	43
2.4.11. Düzeltme İşareti (^)	44
2.5. İlgili Araştırmalar	44
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	54
YÖNTEM	54
3.1. Araştırmanın Modeli	54
3.2. Evren ve Örneklem	54
3.3. Verilerin Toplanması	54
3.4. Verilerin Analizi (Çözümlemesi ve Yorumlanması)	54
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	56
BULGULAR.....	56
4.1. Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Yapmış Olduğu Anlatım Bozukluklarından Elde Edilen Bulgular.....	56
4.1. 1. Anlama Dayalı Anlatım Bozukluklarına Ait Bulgular	57
4.1.1.1. Gereksiz Sözcük Kullanılması	57
4.1.1.2. Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması	58
4.1.1.3. Anlamaca Çelişen Sözcüklerin Birlikte Kullanılması.....	58
4.1.1.4. Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanılması	59
4.1.1.5. Sıralama ve Mantık Yanlılığı	59
4.1.1.6. Atasözü ve Deyimlerin Yanlış Kullanılması.....	60

4.1.1.7. Birbirleriyle Karıştırılan Sözcüklerin Kullanılması	60
4.1.1.8. Anlam Belirsizliği	61
4.1.2. Yapıya Dayalı Anlatım Bozukluklarına Ait Bulgular	61
4.1.2.1. Özne Yüklem Uyuşmazlığı	62
4.1.2.2. Yüklem Eksikliği	62
4.1.2.3. Özne Yanlışıları.....	63
4.1.2.4. Tümleç Eksikliği	63
4.1.2.5. Nesne Yanlışıları	64
4.1.2.6. Ek Eylem Eksikliği	64
4.1.2.7. Eylemsi Yanlışılığı.....	65
4.1.2.8. Yardımcı Eylem Eksikliği.....	65
4.1.2.9. Tamlama Yanlışıları.....	65
4.1.2.10. Ek Yanlışıları.....	66
4.1.2.11. Edat ve Bağlaçla İlgili Hatalar	67
4.1.2.12. İmlâ Yanlışıları.....	67
4.1.2.13. Sözcüklerin Yanlış Yapılandırılması	67
4.1.2.14. Çatı Uyuşmazlığı.....	68
4.2. Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Yapmış Olduğu Yazım Hatalarından Elde Edilen Bulgular.....	68
4.2.1. Bağlaç Olan “ <i>da, de</i> ” nin Yazımı	69
4.2.2. Ek olan “ <i>-da, -de</i> ” nin Yazımı.....	69
4.2.3. Bağlaç Olan “ <i>ki</i> ” nin Yazımı	69
4.2.4. Ek Olan “ <i>-ki</i> ” nin Yazımı.....	70
4.2.5. Soru Eki “ <i>mi, mi, mu, mü</i> ” nün Yazımı	70
4.2.6. Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerler.....	70
4.2.7. Bitişik Yazılan Birleşik Kelimeler.....	71
4.2.8. Ayrı Yazılan Birleşik Kelimeler	71
4.3. Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Yapmış Olduğu Noktalama Hatalarından Elde Edilen Bulgular.....	71
4.3.1. Nokta.....	72
4.3.2. Virgül.....	73
4.3.3. Noktalı Virgül	73

4.3.4. İki Nokta	74
4.3.5. Üç Nokta	74
4.3.6. Soru İşareti	75
4.3.7. Ünlem İşareti	75
4.3.8. Tırnak İşareti	75
4.3.9. Kesme İşareti	76
4.3.10 Düzeltme İşareti	76
SONUÇ VE ÖNERİLER	78
5.1. Sonuç	78
5.2. Öneriler	79
KAYNAKÇA	82
EKLER	87
Ek-1: Öğretim Programında Öğrencilere Yazma Becerisi Kazandırmaya Yönelik Kazanımlar	87
Ek-2: Öğrenci Metinlerinden Örnekler	90
ÖZGEÇMİŞ	95

KISALTMALAR LİSTESİ

- MEB : Millî Eğitim Bakanlığı
- Ö : Öğrenci
- TBMM : Türkiye Büyük Millet Meclisi
- TDK : Türk Dil Kurumu
- t.y. : Tarih Yok
- vb. : ve benzeri
- vd. : ve diğerleri

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Öğrencilerin Yazılı Anlatımda Yapmış Olduğu Anlatım Bozukluğu Hataları	56
Tablo 2: Öğrencilerin Yazılı Anlatımda Yapmış Olduğu Anlama Dayalı Anlatım Bozukluğu Hataları	57
Tablo 3: Öğrencilerin Yazılı Anlatımda Yapmış Olduğu Yapıya Dayalı Anlatım Bozukluğu Hataları	61
Tablo 4: Öğrencilerin Yazılı Anlatımda Yapmış Olduğu Yazım Hataları	68
Tablo 5: Öğrencilerin Yazılı Anlatımda Yapmış Olduğu Noktalama İşareti Hataları	72

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Çalışmanın bu bölümünde problem durumuna, araştırmanın önemine, varsayımlarına, sınırlılıklarına ve tanımlara yer verilecektir.

1.1. Araştırmanın Problemi

Araştırmanın problemi, onuncu sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozukluklarını, yazım ve noktalama yanlışlarını tespit etmektir.

Araştırmanın amacına ulaşılabilmesi için aşağıda belirtilen alt problemler cevaplanmaya çalışılacaktır.

1. Onuncu sınıf öğrencilerinde görülen yazılı anlatım bozuklukları nelerdir?
2. Onuncu sınıf öğrencilerinde görülen yazım ve noktalama yanlışları nelerdir?
3. Onuncu sınıf öğrencilerinde görülen anlatım bozuklukları ile yazım ve noktalama yanlışlarının sebepleri nelerdir?
4. Onuncu sınıf öğrencilerinin yapmış olduğu anlatım bozuklukları ile yazım ve noktalama yanlışlarını gidermek için neler yapılabilir?

1.2. Araştırmanın Önemi

Bu çalışmada Sağlık Meslek Lisesi öğrencilerinin ne tür yazılı anlatım hataları yaptıkları, bu hataların düzeltilmesiyle ilgili neler yapılabileceği ortaya konulacaktır. Buradan hareketle öğrencilerin duygu ve düşüncelerini ne derece doğru ve hatasız ifade edebildikleri tespit edilecektir. Bu sebeple bu araştırma, yazılı anlatımda başarılı olamayan sık sık yazılı anlatım hatasına düşen öğrencilerimizin yardımına koşulması ve ortaya çıkacak araştırma neticelerinin bilim evrenine sunulması açısından önem taşımaktadır. Araştırma sonundaki önerilerin öğrencilere, ailelere, öğretmenlere ışık tutacağı düşünülmüştür.

1.3. Araştırmanın Varsayımları

Örneklem olarak seçilen Gölpazarı ilçesi ve Güner Orbay Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Sağlık Meslek Lisesi) öğrencilerinin evreni temsil edecek nitelikte

olduğu ve öğrencilere yazdırılmış olan metinlerin yazılı anlatım becerilerini doğru bir şekilde ölçtüğü varsayılmıştır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma 2017-2018 eğitim-öğretim yılıyla Bilecik Gölpazarı ilçesindeki Güner Orbay Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Sağlık Meslek Lisesi) onuncu sınıfta okuyan toplam 62 öğrenciyle, öğrencilerin yazılı anlatım becerisini belirlemek amacıyla dostluk üzerine yazdırılmış metinler ve bu metinlerdeki anlatım bozuklukları, yazım ve noktalama hatalarının değerlendirilmesiyle sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

1.5.1. Dil

Dilin tanımı farklı şekillerde yapılmış, bu tanımlardan bazıları ise aşağıda verilmiştir.

Dil, “İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessese”dir (Ergin, 2004: 9).

Dil, “İnsanların meramlarını anlatmak için kullandıkları bir sesli işaretler sistemidir” (Banguoğlu, 2007: 9).

Dil, “İnsanların duygu, düşünce ve dileklerini anlatmak için kullandıkları her türlü işaret ve özlükte ses işaretleri dizgisi; bir insan topluluğu içinde ortak anlaşma aracı olan sözlerin, bir sözlükteki kelimelerin, dil bilgisi kurallarının bütünü ve bunların düzgün, doğru kullanılmasıdır” (Karaalioğlu, 1975: 9).

Dil, “Düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş bir dizgedir” (Aksan, 2000: 55).

Dil, “İnsanlar arasında özel bir iletişim sistemidir” (Güneş, 2007: 24).

Dil, “İnsanlar arasında karşılıklı haberleşme aracı olarak kullanılan; duygu, düşünce ve isteklerin ses, şekil ve anlam bakımından her toplumun kendi değeri

yargılarına göre şekillenmiş ortak kurallarının yardımı ile başkalarına aktarılmasını sağlayan, seslerden örölü çok yönlü ve gelişmiş bir sistem” (Korkmaz, 2010: 67).

“Konuşanla dinleyenin, yazanla okuyanın eylem içinde bulunanla izleyenin anlaşmalarını sağlayan bir sistemler bütünlüğüdür” (Cemiloğlu, 2003: 124).

Dil, “İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan” (TDK Türkçe Sözlük, 2011: 664).

1.5.2. Ana dil

“Kendisinden başka diller veya lehçeler türemiş olan dil” (TDK Türkçe Sözlük, 2011: 119).

“Bu gün ses yapısı ve anlam bakımından birbirinden az çok farklılaşmış bulunan dil veya lehçelerin kök bakımından bilinmeyen bir tarihte birleştikleri ortak dil” (Korkmaz, 2010: 17).

1.5.3. Ana dili

“Çocuğun ailesinden ve içinde yaşadığı topluluktan edindiği dil” (TDK Türkçe Sözlük, 2011: 119).

“İnsanın doğup büyüdüğü aile ve soyca bağlı bulunduğu toplum çevresinden öğrendiği, bilinçaltına inen ve kişilerle toplum arasındaki ilişkilerde en güçlü bağı oluşturan dil” (Korkmaz, 2010: 18).

1.5.4. Anlatım

“Duygu ve düşüncelerimizi, maksadımıza uygun olarak dil ve imla kaideleri içerisinde ifade etmeye anlatım adını vermekteyiz” (Korkmaz ve diğerleri, 1995: 188).

“Bir duyguyu, bir düşüncüyü, bir konuyu söz veya yazı ile bildirme, ifade” (TDK Türkçe Sözlük, 2011: 130).

“Duyguların, düşüncelerin, olayların, tasarı ve izlenimlerin dilin kurallarına uygun olarak söz ya da yazı ile bildirilmesine anlatım denir” (Demir, t.y.: 630).

1.5.5. Sözlü anlatım (Konuşma)

“Konuşma, kişinin isteklerini, düşüncelerini sözle bildirmesidir” (Korkmaz ve diğerleri, 1995: 203).

1.5.6. Yazılı Anlatım (Yazma)

“Düşüncüyü, duyguyu olayı yazı ile anlatmaya yazma denir” (Demirel, 1996: 75).

“Yazma, beyinde yapılandırılmış bilgilerin yazıya dökülmesidir” (Güneş, 2007: 159).

“Yazma, aktarılmak istenen anlamların harf adı verilen sembollerle kodlanmasıdır” (Güzel ve Karatay, 2014: 266).

1.5.7. Noktalama İşaretleri

“Yazının daha kolay, iyi ve doğru anlaşılabilmesi için kullanılan işaretlere noktalama işaretleri denir” (Hengirmen, 1998: 511).

1.5.8. Kompozisyon

“Kompozisyon kelime anlamıyla; herhangi bir konu veya alanla ilgili ayrı ayrı malzemeyi en uygun şekliyle bir araya getirmek, birleştirmek, düzenlemek demektir” (Karasoy ve diğerleri, 2011: 242).

1.5.9. Yazım (İmlâ)

“Yazım; bir dildeki sözcüklerin, o dilin kendi yapısından ve işleyişinden çıkmış kurallara göre yazıya geçirilmesini sağlayan ortak yazma biçimidir” (Hatipoğlu, 2003: 222).

1.5.10. Anlatım Bozuklukları

“Doğru ve iyi anlatımı engelleyen, anlatımın bozuk olmasına neden olan etmenlere anlatım bozuklukları denir” (Demir, t.y.: 632).

İKİNCİ BÖLÜM

Çalışmanın bu bölümünde kuramsal açıklamalara ve konu ile ilgili araştırmalara yer verilecektir.

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde anlatım bozuklukları, yazım ve noktalama yanlışlarıyla ilgili genel bilgilere yer verilecektir. Kuramsal açıklamalar öncesinde ortaöğretimde okutulan Türk Dili ve Edebiyatı programıyla ilgili bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Programına Kısa Bir Bakış

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bir bireyi tanımlamaktadır. Bu nitelik dokusuna sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek öğretim programları salt bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır (MEB, 2018). Öğretim programlarını oluşturan kazanımlar anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş ve günlük hayatla bütünleştirilmiştir.

Bu programlardan biri olan Türk Dili ve Edebiyatı dersi öğretim programı ile öğrencilerin;

- Edebiyatın doğasını, işlevini, birey ve toplum için önemini kavramaları,
- Edebî metinler aracılığıyla Türkçenin inceliklerini, Türk edebiyatının tarih içinde gösterdiği değişim ve gelişimi tanımaları,
- Türk edebiyatına ait eserler aracılığıyla millî, manevî, ahlaki, kültürel ve evrensel değerleri anlamaları,
- Dinleme, okuma, yazma ve konuşma stratejilerini doğru ve uygun şekilde kullanarak etkili iletişimciler olmaları,

- Metinler aracılığıyla okuduğunu anlama ve eleştirel okuma becerilerini geliştirmeleri ve okuma alışkanlığı kazanmaları,

- Çeşitli kaynaklardan elde ettikleri bilgileri, soruları cevaplamak, çözüm önerileri üretmek, bulgularını paylaşmak vb. amaçlar için analiz etmeleri ve değerlendirmeleri amaçlanmaktadır (MEB, 2018).

Bu amaçlar doğrultusunda liselerde Türk Dili ve Edebiyatı dersi haftalık toplam 5 saattir.

Türk Dili ve Edebiyatı dersi kazanımları “Okuma”, “Yazma” ve “Sözlü İletişim” olmak üzere üç bölüme ayrılmıştır. Öğrencilere Türk Dili ve Edebiyatı dersi ile dört temel beceri olan okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerileri kazandırılmak istenmektedir. Bu becerilerden olan yazma, öğrencilerin ön yargı ile yaklaştıkları bir beceridir. Çoğunlukla öğrenciler yazamayacaklarını, yazmanın zor olduğunu düşünürler. Bu ön yargıların kırılması için Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerine büyük iş düşmektedir. Öğretim programında öğrencilere yazma becerisi kazandırmaya yönelik kazanımlar Ek 1’de verilmiştir.

2.2. Anlatım Bozuklukları

Doğru yazı, anlatmak istediğini gramer kurallarına uygun olarak anlatan yazıdır. Doğru yazmak, yazı dilinin ilk şartı ve ilk basamağıdır. Doğru yazıda sözcükler, anlamı yaklaşık değil, tam olarak karşılar (Kavcar ve diğerleri, 2009: 28). Güzel, doğru ve başarılı yazmak ve konuşmak için ilk yapmamız gereken şey, anlatmak istediğimizi dil kurallarına uygun olarak ifade edebilmektir. Düşüncelerimizi cümleler ile anlatırız. Cümlelerimizin hatasız olması, kendimizi doğru ifade etmemizi sağlar. Özellikle yazılı anlatımda cümleler, dil bilgisi kurallarına uygun kurulmalı, anlam açık olmalıdır (Babacan, 2010: 57). Cümlenin açık, duru ve doğru kurulmaması anlaşılmasını zorlaştırır (Atabey diğerleri, 2005: 207). Cümlenin anlaşılmasını zorlaştıran, yanlış anlaşılmasına sebep olan söyleyiş kusurları anlatım bozuklukları yaratır (Kavcar ve diğerleri, 2009: 28).

Eksiksiz ve doğru anlatımı engelleyen, anlatımın bozuk olmasına neden olan etmenlere anlatım bozuklukları denir (Demir, t.y.: 632). Anlatım bozukluğu konusu farklı şekillerde gruplanarak ele alınmıştır.

Aktaş ve Gündüz (2016: 231-239) anlatım bozukluğu konusunu, Dil Bilgisi İle İlgili Yanlışlar; Sözcüklerin-Eklerin Kullanılışı ve Sözdizimi İle İlgili Yanlışlar olmak üzere iki grupta toplamaktadır:

“Sözcüklerin-Eklerin Kullanılışından Doğan Yanlışlar: Eş Anlamlı Sözcüklerin ya da Sözlerin Bir Arada Kullanılması, Gereksiz Sözcük ya da Sözlerin Kullanılması, Eski ve Yeni Sözcükleri Bir Arada Kullanma, Gereksiz Sözcük ve Eklerin Kullanılması, Sözcüklerin Yanlış Anlamda Kullanılması. Söz Dizimi Yanlışları: Tamlama Yanlışları, Özne Yanlışları, Özne-Yüklem Uyumsuzluğu, Tümleç Yanlışları, Yüklem Yanlışları, Mantıksal Yanlışlar.”

(Demir, t.y.: 632-651) anlatım bozukluğu konusunu şu şekilde tasnif etmektedir:

“Sözcük Düzeyinde: Yanlış Anlamda Sözcük Kullanılması, Gereksiz Sözcük Kullanılması, Anlamca Çelişen Sözcük ve Sözlerin Bir Arada Kullanılması, Sözcüklerin Yanlış Yerde Kullanılması, Sözcüklerin Yanlış Yapılandırılması. Sözcük Öbeği (Tamlama) Düzeyinde. Cümle Düzeyinde: Özne Yanlışları, Nesne Yanlışları, Tümleç Yanlışları, Yüklem Yanlışları, Mantık Yanlışları.”

Atabey ve diğerleri (2005: 207-218) anlatım bozukluğu konusunu şu şekilde ele almışlardır::

“Sese Dayalı Bozukluklar. Anlama Dayalı Bozukluklar: Gereksiz Sözcük Kullanılması, Birbirine Karıştırılan Sözcükler, Yanlış Yerde Kullanılan Sözcükler, Yapıları Bozuk Cümleler, Anlamca Çelişen Sözcükler, Cümlede Anlam Belirsizliği, Yanlış Sözcük Seçimi. Yapıya Dayalı Bozukluklar: Öge Eksikliği, Öge Fazlalığı, Özne Yüklem Uyumsuzluğu, Çatı Uyumsuzluğu, Eylemsi Uyumsuzluğu.”

Babacan’ın (2010: 57-77) anlatım bozukluğu konusundaki tasnifi şu şekildedir:

“Dil Bilgisiyle İlgili (Yapıya Dayalı) Anlatım Bozuklukları: Yüklem Eksikliği, Özne Eksikliği, Özne Yüklem Uyumsuzluğu (Uyuşmazlığı), Çatı Yönüyle

Uyumsuzluk, Dolaylı Tümleç Eksikliği, Zarf Tümleci Eksikliği, Edat Tümleci Eksikliği, Fiilimsi Eksikliği, Ek Fiil Eksikliği, Tamlama Yanlışlıkları, Ek Yanlışlığı ve Eksikliği. Anlama Dayalı Anlatım Bozuklukları: Sözcüğün Gereksiz Kullanılması, Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması, Birbiriyle Karıştırılan Sözcüklerin Kullanılması, Kelimenin Yanlış Yerde Kullanılması, Anlamca Çelişen Sözcüklerin Kullanılması, Mantık Hatası ve Tutarsızlık, Atasözü ve Deyimlerin Yanlış Kullanılması, Noktalama İşareti Yanlışları.”

Kavcar ve diğerleri (2009: 28-39) ise anlatım bozukluğu konusunu şu şekilde tasnif etmektedir:

“Sözcük Yanlışları: Yapıları Yanlış Olan Sözcükler, Birbiriyle Karıştırılan Sözcükler, Yanlış Anlamda Kullanılan Sözcükler, Gereksiz Sözcükler, Tekrarlar, Gereksiz Yardımcı Eylemler, Çelişen sözler. Cümle Yanlışları: Mantık Yanlışları, Çeviriyi Andıran Sözler, Cümle Öğeleriyle İlgili Yanlışlıklar, Tamlama Yanlışları, Özne Yanlışları, Tümleç Yanlışları, Yüklem Yanlışları, Yanlış Yerde Bulunan Öğeler.”

Yukarıdaki tasnifler göz önüne alındığında anlatım bozuklukları genel olarak anlama dayalı bozukluklar ve yapıya dayalı bozukluklar olmak üzere iki ana başlık altında incelenmiştir. Kavcar ve diğerleri (2009: 29-39); bu tasnifi; “Sözcük Yanlışları” ve “Cümle Yanlışları” olarak adlandırırılar. Demir (t.y.: 632)’in tasnifi de; “Sözcük Düzeyinde”, “Sözcük Öbeği(Tamlama) Düzeyinde” ve “Cümle Düzeyinde” şeklindedir.

Biz de anlatım bozukluklarını anlama dayalı bozukluklar ve yapıya dayalı bozukluklar olmak üzere iki ana başlık altında inceleyeceğiz.

2.2.1. Anlama Dayalı Anlatım Bozuklukları

Anlama Dayalı Anlatım Bozuklukları başlığı altında; lüzumsuz kelime kullanılması, kelimenin doğru anlamda kullanılmaması, anlamca çelişen kelimelerin bir arada kullanılması, kelimenin yanlış yerde kullanılması, sıralama ve mantık yanlışlığı, atasözü ve deyimlerin yanlış kullanılması, anlamca çelişen sözcüklerin birlikte kullanılması, noktalama işareti yanlışları ve anlam belirsizliği bölümleri incelenecektir.

2.2.1.1. Gereksiz Sözcük Kullanımı

Doğru bir cümlede sadece gerektiği kadar kelime olmalıdır. Bu demek oluyor ki lüzumsuz kelimelere cümlede yer verilmemelidir. Çünkü lüzumsuz kelime kullanımı cümlelerin duruluğunu bozar ve anlatım bozukluğu yaratır (Babacan, 2010: 69).

Cümlede lüzumsuz kelime kullanıldığını anlamının yolu, kelime cümleden çıkarıldıktan sonra cümlelerin okunmasıdır. Gereksiz sanılan sözcük atıldığında cümlelerin anlamında bir bozulma, bir değişme olursa söz konusu kelime gereklidir. Bozulma ve değişme olmaması kelimenin gereksiz olduğu anlamına gelir (Atabey ve diğerleri, 2005: 208).

Gereksiz sözcük kullanma yanlışları altında; eş ve yakın anlamlı sözcüklerin aynı cümle içinde kullanılmasına, aynı anlamı karşılayan ek ve sözcüklerin birlikte kullanılmasına ve gereksiz yardımcı fiil kullanılmasına değinilecektir.

Bir cümlede aynı anlama gelen ya da yakın anlamlı sözcüklerin kullanılması anlatım bozukluğuna neden olur. Bu sözcüklerden biri gereksizdir. Cümleden çıkarıldığında cümlelerin anlamında herhangi bir değişme ve daralma olmaz.

Örnek:

Bu kuruluş yoksul ve fakir vatandaşlara yardım etmek için kuruldu. (“Fakir” sözcüğü gereksizdir.)

“Etmek, olmak, eylemek, kılmak” gibi yardımcı fiillerin görevi; kendisinden önce gelen isim soylu kelimeyi yüklem hâline getirmek, ona iş, oluş, hareket ve kılış anlamları katmaktır. İsim soylu kelimenin, bir ekle aynı anlamı vermesi hâlinde; yardımcı fiilin kullanımına gerek yoktur (Babacan, 2010: 70).

Örnek:

Hükümet, çözülecek olan sorunları tekrar gözden geçirdi.

(“Çözülecek olan” söz öbeği “çözülecek” şeklinde düzeltilmelidir.)

Aynı anlamı karşılayan eklerin ve kelimelerin cümlede bir arada kullanılması anlatım bozukluğuna sebep olur.

Örnek:

Yağmur yağdığından dolayı gezimiz ertelendi.

(“Dolayı” sözcüğü gereksizdir.)

2.2.1.2. Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması

Bir dilde yer alan her bir kelimenin bir ya da birkaç anlamı vardır. Yazıda bu anlam inceliklerinin farkında olunması ve düşüncüyü en doğru şekilde ifade edecek kelimenin kullanılması gerekir (Hatipoğlu, 2003: 266).

Dilimizde bazen kimi kelimeler anlam incelikleri göz ardı edilerek kullanılır. Kelimelerin kendi anlamları dışında ya da yanlış yerde kullanılması da anlatım bozukluğuna yol açar (Babacan, 2010: 71). Bu tür anlatım bozuklukları yapmamak için anlatılmak istenen şeye en uygun sözcüğü seçmek ve sözcüklerin anlam inceliklerini iyi bilmek gerekir (Demir, t.y.: 632).

“Neden olmak, sebep olmak, yüzünden, yol açmak, ileri sürmek, iddia etmek, sağlamak” gibi ifadeler olumlu cümlelerde; “katkıda bulunak, elde etmek, sağlamak, savunmak, borçlu olmak” gibi ifadeler de olumsuz cümlelerde kullanıldığında anlatım bozukluğuna neden olur (Babacan, 2010: 71).

Örnek:

Düzenli çalışması sınavı kazanmasına neden oldu.

(“Neden oldu” söz öbeği “sağladı” şeklinde düzeltilmelidir.)

Örnek:

Kibar biri olması yüzünden hepimiz onu çok sevdik.

(“Yüzünden” sözcüğü “sayesinde” şeklinde düzeltilmelidir.)

Örnek:

Okuryazarlık oranına göre, ülkenin geri kalmışlığını savundu.

(“Savundu” sözcüğü “ileri sürdü” şeklinde düzeltilmelidir.)

Örnek:

Kuzenimin saçları çok büyümüş.

(“Büyümüş” sözcüğü “uzamış” şeklinde düzeltilmelidir.)

2.2.1.3. Anlamca Çelişen Sözcüklerin Birlikte Kullanılması

Cümledeki anlamın yargıyla paralellik göstermeyen, cümlede iletilen yargıyla çelişen ya da zıtlık oluşturan sözlerin bir arada kullanılması ciddi bir anlatım bozukluğudur (Babacan, 2010: 74). Konuşurken ve yazarken neyi anlatmak istediğimizi bilirsek, birbiriyle çelişen ifadelere yer vermeyiz. Bu tür yanlışlıkların kaynağında iyi düşünmemek ve kararsızlık yatar (Koç ve diğerleri, 2008: 242).

Cümlelerin anlamındaki çelişki, çoğunlukla kesinlik ve ihtimal anlamı taşıyan sözlerin birlikte kullanılması sebebiyle oluşur (Babacan, 2010: 74).

Örnek:

Bundan neredeyse tam üç yıl önceydi.

(“Neredeyse” kelimesi yaklaşık anlamı bildirmekte olup “tam” sözcüğü kesinlik bildirmektedir. Bu nedenle cümlede çelişki oluşmuştur.)

Örnek:

Eminim, herkes yazarın son romanını okumuş olmalı.

(“Eminim” sözcüğü kesinlik bildirirken “olmalı” sözcüğü ihtimal bildirmektedir. Bu nedenle cümlede çelişki oluşmuştur.)

Örnek:

Çok kitap okuyanlar mutlaka güzel konuşabilir.

(“Mutlaka” sözcüğü kesinlik bildirirken “konuşabilir” yüklemi ihtimal bildirmektedir. Bu nedenle cümlede çelişki oluşmuştur.)

2.2.1.4. Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanılması

Sözcükler, cümlede anlatılmak istenilenlerin niteliğine göre belli bir düzen içinde sıralanır. Sözcükler, cümle içinde görevlerine uygun bir yerde bulunmalıdır. (Demir, t.y.: 637) Sözcükleri, cümlede yerli yerinde kullanmamak söylenenlerin yanlış anlaşılmasına yol açabilir. Özellikle sıfat ve zarf görevli sözcüklerin yanlış yerde kullanılması, anlamda belirsizliğe sebep olur. Doğru kurulmuş bir cümlelerin anlamı

her zaman açık ve net olmalıdır. Cümle, birden çok anlama geliyorsa anlatım bozukluğu doğar (Atabey ve diğerleri; 2005: 210).

Örnek:

Patatesler fazla suda kaldığından çok şişmiş. (Yanlış)

Patatesler suda fazla kaldığından çok şişmiş. (Doğru)

(“Fazla” sözcüğü “kaldığından” sözcüğünden önce kullanılmalıdır.)

Örnek:

Babamın birkaç gündür çok dişi ağrıyor. (Yanlış)

Babamın birkaç gündür dişi çok ağrıyor. (Doğru)

(“Çok” sözcüğü “ağrıyor” sözcüğünden önce kullanılmalıdır.)

Örnek:

Kapıda bekleyen hastalar içinde ilk odaya ben girdim. (Yanlış)

Kapıda bekleyen hastalar içinde odaya ilk ben girdim. (Doğru)

(“İlk” sözcüğü “ben” sözcüğünden önce kullanılmalıdır.)

Örnek:

Yeni eve gelmiştim ki bir patlama oldu. (Yanlış)

Eve yeni gelmiştim ki bir patlama oldu. (Doğru)

(“Yeni” sözcüğü “gelmiştim” sözcüğünden önce kullanılmalıdır.)

2.2.1.5. Sıralama Ve Mantık Yanlışlığı

Bir cümlede, anlatılmak istenenlerin tam olabilmesi için düşünce ve mantık vazgeçilmezdir. Doğru bir cümlede sağlam bir düşünce ve mantık yürütme ilk kuraldır. Mantık hataları ve çelişkiler içeren cümleler, gramer kurallarına uysalar bile anlamı tam olarak ifade edemezler (Babacan, 2010: 75).

Sıralama ve mantık yanlışlarını ayrı iki başlık hâlinde incelemek daha doğru olacaktır.

İyi bir cümle için cümlenin sadece dil bilgisi bakımından doğru olması yetmez; cümlede ifade edilen fikrin mantık bakımından da doğru olması gerekir. Mantık hataları büyük oranda dil yanlışlarından kaynaklanır; çünkü dil kullanımındaki yanlışlar, kasten veya bilmeyerek bazı yanlışların yapılmasına yol açar (Şamlıoğlu, 2011: 86).

Örnekler:

Öğretmenimiz bütün bildiklerini ve bilmediklerini derste bize öğretiyor. (Bilinmeyen konular öğretilemeyeceği için mantık hatası yapılmıştır.)

Tatilden dönünce konaktaki değerli eşyaları çalınmış olarak buldular. (Çalınan eşyalar orada yoktur, bu yüzden mantık hatası yapılmıştır.)

Doktorların söylediğine göre sigara içmek ölüme hatta ciddi hastalıklara neden olabiliyor. (Cümlede söz diziminde önem sırası gözetilmemesi anlatım bozukluğuna neden olmuştur. Doğrusu şudur: Doktorların söylediğine göre sigara içmek ciddi hastalıklara hatta ölüme bile neden olabiliyor.)

2.2.1.6. Atasözü ve Deyimlerin Yanlış Kullanılması

Hudutlu' ya (2007: 56) göre deyimler, “Kendi ve genel anlamından az çok ayrı, daha çarpıcı, kuvvetlendirici, ilgi çekici bir anlatım taşıyan kalıplaşmış sözlerdir.” Atasözleri ise TDK'nin tanımına göre (TDK Türkçe Sözlük, 2011: 180) “Uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikte söz, deme, mesel, sav, darbimesel” anlamına gelmektedir. Deyimler ve atasözleri, kalıplaşmış söz gruplarıdır. Deyimler ve atasözlerinin birbirinden farklı ve birbirine benzer yönler vardır.

Deyimler ve atasözleri arasındaki farklar şöyle sıralanabilir:

1. Deyimler bir kavramı ve durumu anlatırlar.
2. Deyimler mecaz anlam ihtiva ederler.
3. Deyimlerin genellikle bir hikâyesi yani bir kaynağı vardır.
4. Deyimler kalıp ifadelerdir.
5. Deyimler didaktik bir anlam içermezler. Bu sebeple bir yargı ifade etmezler.

Deyimler ve atasözlerinin ortak özellikleri şöyle özetlenebilir:

1. Her ikisinin içerdiği kelimelerde de mecaz, istiare ve kinaye bulunur.
2. Kelimelerin sıralamaları kesinlikle değişmez.
3. Her ikisinin de ihtiva ettiği kelimeler eş anlamlılarıyla değiştirilemez.
4. Şekil açısından birbirlerine benzerler (Hudutlu, 2007: 56-57).

Hem deyimler hem de atasözleri, kalıplaşmış ifadelerdir. Bu kalıplardaki kelimelerin eş anlamlılarıyla değiştirilmesi anlatım bozukluğuna sebep olur (Babacan, 2010: 76).

Örnek:

Armut yanına düşer. (Yanlış)

Armut dibine düşer. (Doğru)

Kullanılan deyim anlamı cümlenin anlamına uygun değilse söz konusu deyim cümlede anlatım bozukluğuna sebep olur (Babacan, 2010: 76).

Örnek:

Çok sevinçliydi. Adeta etekleri tutuşmuştu. (“Etekleri tutuşmak” telaşlanmak anlamındadır. Deyimin doğru kullanımı “Adeta etekleri zil çalıyordu.” olmalıdır.)

Deyimi ve atasözlerini oluşturan kelimelerin yanlış söylenmesi ya da değiştirilmesi de anlatım bozukluğuna yol açar.

Örnekler:

Ağaç dalıyla gürler. (Yanlış)

Ağaç yaprağıyla gürler. (Doğru)

Suyu dökmüş kediye döndü. (Yanlış)

Süt dökmüş kediye döndü. (Doğru)

2.2.1.7. Birbirleriyle Karıştırılan Sözcüklerin Kullanılması

Türkçede kimi sözcükler ses bakımından birbirine benzemekte, birbirini çağrıştırmaktadır. Çoğu aynı kökten türetilmiş olan bu tür sözler, birbirinin yerine

kullanılmaktadır. Yine anlam farkına dikkat etmeden biri diğzerinin yerine kullanılmış sözcükler de anlatım bozukluğuna yol açmaktadır (Atabey ve diğzerleri, 2005: 209).

Atabey ve diğzerleri (2005: 209-210) bu sözcüklere şu örnekleri vermiştir:

Öğretim - Öğrenim

Çalıştığı kurumdan öğretim durumunu gösteren bir belge istemiş.

Azımsamak - Küçümsemek

Babasının verdiği harçlığı küçümsediğinden iş aramaya başladı.

Fotoğraf - Resim

Yarın resim çekirmek için fotoğrafçıya gideceğiz.

Özel - Özgü

Bu, Türkiye'ye özel bir durumdur.

Karşılık - Karşın

Havanın soğuk ve fırtınalı olmasına karşılık yola çıktılar.

Yayım - Yayın

Türk mutfağıyla ilgili yayımlar son derece yetersizmiş.

Güçlenmek - Güçleşmek

Onunla iletişim kurmak giderek güçleniyor.

Ayırım - Ayrıntı - Ayrıcalık

İki kent arasında her iki bakımdan büyük ayrıntılar var.

İki öğrenci arasında başarı bakımından hiçbir ayrıcalık yok.

Yıl - Tarih - Gün

Milli Mücadele Şairi Mehmet Akif Ersoy, yine böyle bir 27 Aralık tarihinde hayata gözlerini yummuştur.

Atatürk 10 Kasım 1938 yılında bu dünyadan ayrıldı.

Uygunluk - Uyum

Apartmanda komşuların birbiriyle uygunluk içinde olmaları huzur için gereklidir.

Ekmek - Dikmek

O güzelim çam fidanlarını söküp yerlerine akasya ekmişler.

Etken - Etkin

Yurdumuzda şu anda etken bir yanardağ yoktur.

Karışık - Karmaşık

Kentin sorunları öyle karışık ki yeni başkan da onları çözemez.

Çekingen - Çekimser

Bizim kızlardan en çekimseri Süheyla'dır.

Süre - Süreç

Tanzimat Dönemi, dilimizin arılaştırma süresinde önemli rol üstlenmiştir.

2.2.1.8. Noktalama İşareti Yanlışları

Noktalama işaretlerinin eksik kullanılması veya cümledeki yerinin yanlış olması; cümlelerin anlamını belirsizleştirebileceği gibi cümlede çok anlamlılığa da sebep olabilir. Bu sebeple noktalama işaretlerinin cümledeki anlamı nasıl etkilediği ve nerede hangi noktalama işaretinin kullanılması gerektiği daima göz önünde bulundurulmalıdır. Yanlış kullanımlarda cümle amaçlanan anlamın tamamen dışına kayabilir. Bu da cümlede bir anlatım bozukluğuna sebep olur (Babacan, 2010: 77).

Noktalama işaretlerinin doğru yerde kullanılmaması cümledeki anlamı değiştirebilir. Özellikle isimleşmiş sıfatlardan sonra gelen isim araya “virgül” konmadan kullanılırsa anlam belirsizleşir.

Örnekler:

Misafir odasına doğru yöneldi. (Odasına doğru yönelen misafir mi yoksa başkası misafir odasına mı yönelmiş belli değildir. Misafir sözcüğünden sonra “virgül” getirilirse anlatım bozukluğu düzelecektir.)

Hasta babasına bir süre sarıldı. (Hasta mı babasına sarıldı yoksa hasta babasına başkası mı sarılmış belli değildir. Hasta sözcüğünden sonra “virgül” getirilirse anlatım bozukluğu düzelecektir.)

2.2.1.9. Anlam Belirsizliği

Cümlede anlatılmak istenenin belli olmaması, anlam karışıklığının olması anlatım bozukluğuna neden olur. Cümlede anlam belirsizliği farklı şekillerde ortaya çıkabilir.

Bazı cümlelerde tamlayan durumundaki kişi zamirinin kullanılmaması anlatım bozukluğuna yol açar. Böyle cümlelerde kişi zamiri belirtilmelidir.

Örnek:

Kalbini kırdığım için çok üzgünüm. (Cümlede kimin kalbi olduğu tam olarak belli değildir. Senin kalbini ya da onun kalbini şeklinde anlaşılabilir. Bu yüzden kişi zamiri belirtilmelidir.)

Cümlelerde karşılaştırma yapılırken iki kişi, varlık ve durumdan hangisinin öne çıkarıldığının belli olmaması anlam belirsizliğine neden olur.

Örnek:

Resim yapmayı kardeşimden çok severim. (Cümle “Kardeşim, resim yapmayı benim kadar sevmez.” ve “Resim yapmayı kardeşimi sevdiğimden daha çok severim.” şeklinde iki anlama da geldiği için cümlede anlam belirsizliği vardır.)

2.2.2. Yapıya Dayalı Anlatım Bozuklukları

Yapıya Dayalı Anlatım Bozuklukları başlığı altında; özne - yüklem uyumsuzluğu, yüklem eksikliği, özne yanlışları, tümleç eksikliği, nesne yanlışları, ek eylem eksikliği, eylemsi yanlışlığı, tamlama yanlışları, ek yanlışlığı, edat ve bağlaçlarla ilgili hatalar, imlâ yanlışları, sözcüklerin yanlış yapılandırılması, çatı uyumsuzluğu bölümleri incelenecektir.

2.2.2.1. Özne - Yüklem Uyuşmazlığı

Türkçe cümle yapısında yüklem, öznenin teklik ve çokluk durumuna göre uyum sağlar. Özne tekil olduğunda yüklem de tekil, çoğul olduğunda ise çoğul eki alır. Grup ve topluluk anlamı ifade eden öznelerin yüklemi tekil olur. Bu kurallara uyulmaması anlatım bozukluğuna neden olur (Aktaş ve Gündüz, 2016: 235). Babacan (2010: 59) ise iyi bir cümlede uyumun; tekillik - çoğulluk, olumluluk - olumsuzluk ve şahıs bakımından olduğunu belirtir.

“Herkes, hepsi, her biri, tümü” gibi olumlu anlam taşıyan belgisiz zamirler olumsuz cümlelerde, “hiç kimse, kimse, hiçbiri” gibi olumsuz anlam taşıyan belgisiz

zamirler de olumlu cümlelerde kullanıldığında anlatım bozukluğu meydana gelir (Babacan, 2010: 59).

Örnek:

O gün mahallede kimse kalmamıştı, eve kapanmıştı. (Yanlış)

O gün mahallede kimse kalmamıştı, herkes eve kapanmıştı. (Doğru)

Bitki, hayvan, organ, cansız varlıklar ve zaman adları, çoğul özne olarak kullanıldığında yüklem tekil olur (Babacan, 2010: 60).

Örnek:

Ağaçlar bu yıl geç çiçek açtılar. (Yanlış)

Ağaçlar bu yıl geç çiçek açtı. (Doğru)

İnsan dışındaki çoğul varlıklar, kişileştirildiğinde yüklem çoğul olabilir.

Örnekler:

Kuşlar, çınarın üstünde oynuyorlardı.

Rengârenk çiçekler bize baharın geldiğini müjdeliyorlar.

Söze saygı, alay ya da küçümseme anlamı katılmak istenirse özne tekil, yüklem çoğul olur (Babacan, 2010: 60).

Örnekler:

Şükran Hanım henüz gelmediler.

Beyefendi uyanmadılar mı?

Özne 1. Ve 2. tekil kişi ise yüklem 1. Çoğul kişi olur (Babacan, 2010: 61).

Örnek:

Ödevi sen ve ben yaparım. (Yanlış)

Ödevi sen ve ben yaparız. (Doğru)

Özne 2. ve 3. tekil kişi ve 2. ve 3. Çoğul kişi ise yüklem 2. Çoğul kişi olur (Babacan, 2010: 61).

Örnek:

Sen ve Burcu dün nereye gitti? (Yanlış)

Sen ve Burcu dün nereye gittiniz? (Doğru)

Cümlede özne, kişi zamiri ise yüklemdeki kişi eki de aynı kişiyi göstermelidir. Bir başka ifadeyle cümlede öznenin bildirdiği kişilerle yüklemdeki kişilerin uyum sağlamaması anlatım bozukluğuna yol açar (Babacan, 2010: 60).

Örnek:

Emre ve kardeşi gezmeye gitti (Yanlış)

Emre ve kardeşi gezmeye gittiler (Doğru)

Özne soyut kavram ve çoğulsa yüklem tekil olur.

Örnek:

Bu tür duygular beni çok mutlu ederler. (Yanlış)

Bu tür duygular beni çok mutlu eder. (Doğru)

2.2.2.2. Yüklem Eksikliği

Yüklem eksikliği büyük oranda sıralı ve bağlı cümlelerde görülür. Öge ortaklığı bulunan böyle cümlelerde tek yüklem kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar (Babacan, 2010: 57).

Bileşik cümlelerde bulunan tek yüklem, kimi zaman öznelerden biriyle uyuşmazlık gösterir. Ayrıca yüklemdeki bütünlüğü sağlanmadan cümleler birbirine bağlanmışsa cümlede anlatım bozukluğu ortaya çıkar. Sıralı cümlelerde yüklem ortak olmadığı halde ortakmış gibi kullanılırsa anlatım bozulur (Şamlıoğlu, 2011: 112).

Örnek:

Sinemada sigara ve kuru yemiş yenmez. (Bu cümlede “yenmez” eylemine “sigara” da bağlanmıştır. Doğrusu şu şekilde olmalıdır: Sinemada sigara içilmez, kabuklu yemiş yenmez.)

Düğünde genç kızlar halay, delikanlılar türkü söylüyordu. (Bu cümlede “söylüyordu” eylemine “halay” da bağlanmıştır. Doğrusu “Düğünde genç kızlar halay çekiyor, delikanlılar türkü söylüyordu.” şeklinde olmalıdır.)

2.2.2.3. Özne Yanlıları

Özne cümlelerin temel öğelerindendir. Bu anlatım bozuklukları cümlede özne bulunmaması ya da özne olmayacak bir sözcüğün özne gibi kullanılmasından kaynaklanmaktadır (Demir, t.y.: 642). Özne eksikliği genellikle sıralı, bağlı ve birleşik cümlelerde görülmektedir.

Örnekler:

Onu çok sevmiştim ancak beni çok kırdı. (“Kim kırdı?” Cümlede bu sorunun cevabı yoktur. Doğrusu şu şekilde olmalıdır: Onu çok sevmiştim ancak o beni çok kırdı.)

Annemin sinirleri epeyce bozulmuş ve çok üzülmüştü. (“Kim Üzülmüştü?” Cümlede bu sorunun cevabı yoktur. Doğrusu şu şekilde olmalıdır: Annemin sinirleri epeyce bozulmuş ve annem çok üzülmüştü.)

Kimse konuşmasın, buraya baksın. (“Kim baksın?” Cümlede bu sorunun cevabı yoktur. Doğrusu şu şekilde olmalıdır: Kimse konuşmasın, herkes buraya baksın.)

2.2.2.4. Tümleç Eksikliği

Tümleç yanlılarının çoğu bağlı, sıralı ve birleşik cümlelerde görülür (Aktaş ve Gündüz, 2016: 235). Bu yanlılıklar, farklı tümleçler alması gereken birden çok yüklem birbiriyle bağlanması nedeniyle ortaya çıkar. Bu tümleçlerden sadece birinin kullanılması anlatım bozukluğuna neden olur. Cümlede bulunan bir tümlecini yüklemelerden biriyle uygun düşmemesi, bir başka tümlecini kullanımını gerektirir (Akbayır, 2007: 102). Birinci cümle ya da cümlecikteki nesnenin veya dolaylı tümlecini sonraki cümle için ortak düşünülmüş olması bu anlatım bozukluğunun nedenidir (Kavcar ve diğerleri, 2009: 38).

Tümleç eksikliğine dayalı anlatım bozuklukları; zarf tümlecini eksikliği, dolaylı tümleç eksikliği ve edat tümlecini eksikliğinden kaynaklanır. Tümleç eksiklikleri şu şekilde açıklanabilir:

Her cümlede dolaylı tümleç olmayabilir; ancak kimi cümlelerde tümleç kullanılmaması cümledeki başka bir sözcüğün dolaylı tümleç gibi anlaşılmasına yol açarak anlatım bozukluğuna neden olur (Babacan, 2010: 63).

Örnek:

Yanında çalışanlarla ilgilenir, her konuda destek olurdu. (“Olurdu” yüklemine “çalışanlara” dolaylı tümleci eklenmelidir. Doğrusu: Yanında çalışanlarla ilgilenir, çalışanlara her konuda destek olurdu.)

Seni sever ve inanır. (“İnanır” yüklemine “sana” dolaylı tümleci eklenmelidir. Doğrusu: Seni sever ve sana inanır.)

Bağlı ve sıralı cümlelerde zarf tümlecinin kullanılmayışı kapalılığa yol açarak anlatım bozukluğuna neden olur.

Örnek:

Her zaman senin yanındayım, seni yalnız bırakmayacağım. (“Bırakmayacağım” yüklemine “hiçbir zaman” zarf tümleci eklenmelidir. Doğrusu: Her zaman senin yanındayım, seni hiçbir zaman yalnız bırakmayacağım.)

Bazı cümlelerde edat tümlecinin kullanılmaması kapalılığa yol açarak anlatım bozukluğuna neden olur.

Örnek:

Bayramlarda ailesini ziyaret ediyor, hasret gidiyordu. (“Gideriyordu” yüklemine “onlarla” edat tümleci eklenmelidir. Doğrusu: Bayramlarda ailesini ziyaret ediyor, onlarla hasret gideriyordu.)

Hafta sonları kitapçıya uğrar, saatlerce sohbet ederdi. (“Sohbet ederdi” yüklemine “onunla” edat tümleci eklenmelidir. Doğrusu: Hafta sonları kitapçıya uğrar, onunla saatlerce sohbet ederdi.)

2.2.2.5. Nesne Yanlışları

Bir yükleme uyan bir nesne diğer yükleme uymayabilir. Ayrı ayrı nesnelere alması gereken yüklemelere ortak nesne kullanılması; geçişsiz (nesne almayan) bir eylemle kurulan cümlede nesne bulunması veya aynı nesneyi alabilen birbirine bağlı yüklemeler için nesnenin gereksiz yere yinelenmesi anlatım bozukluğuna neden olur (Demir, t.y.: 644). Sıralı ve bağlı cümlelerde ikinci cümleye gerektiği hâlde nesne kullanılmaması da anlatım bozukluğuna neden olmaktadır.

Örnekler:

Öğretmenini çok seviyor, üstelik onu çok da sayıyor. (Bu cümlede “onu” nesnesinin gereksiz tekrarlanmıştır. Doğrusu: Öğretmenini çok seviyor, üstelik çok da sayıyordu.)

Son romanı çok uzundu, bu yüzden okumadım. (“Okumadım” yüklemi için nesne gereklidir. Doğrusu: Son romanı çok uzundu, bu yüzden onu okumadım.)

Gençlere güvenelim, takdir edelim ve her konuda onlara yardımcı olalım. (“Sevelim” yüklemi için nesne gereklidir. Doğrusu: Gençlere güvenelim, onları takdir edelim ve onlara yardımcı olalım.)

2.2.2.6. Ek Eylem Eksikliği

TDK'nin tanımına göre (TDK Türkçe Sözlük, 2011: 766) ek eylem “Ad, sıfat zamir vb. ad soyundan kelimelerin yüklem görevinde kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil” dir. Ek eylemin kullanılmaması anlatım bozukluğuna yol açar. Özellikle sıralı isim cümlelerinde ek eylem kullanılmaması anlatım bozukluğuna neden olur.

Birbirine bağlı cümlelerden birincisi olumlu, ikincisi olumsuz ise birinciye ek eylem getirmediğimizde bunu ikinci cümlenin yüklemine bağlamış oluruz. Bu da anlam belirsizliğine yol açar, cümlenin anlamını bozar (Çinar ve Aslan, t.y.: 179).

Örnekler:

Yaşı küçük, boyu da uzun değildi. (“Küçük” sözcüğü ek eylem olarak “küçüktü” şeklinde düzeltilmelidir.)

Peru'nun ekonomisi kötü, insanları mutsuz değilmiş. (“Kötü” sözcüğü ek eylem olarak “kötüymüş” şeklinde düzeltilmelidir.)

2.2.2.7. Eylemsi Yanlılığı

Eylem kök ya da gövdelerinden türeyen, eylem anlamı taşıdıkları hâlde eylemler gibi çekimlenmeyen, yan cümlecikler kuran ve ad, sıfat, belirteç olarak da kullanılabilen sözcüklere eylemsi (filimsi) denir (Şamlıoğlu, 2011: 96).

Bir cümlede, eylemsilerin gerektiği yerde kullanılmaması, hem olumsuzunun hem de olumsuzunun kullanılması gerekirken, yalnızca birinin kullanılması ya da eylemsi eklerinin yanlış kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar.

Örnekler:

Çok az ya da hiç çalışmadan sınava girdiler. (Yanlış)

Çok az çalışarak ya da hiç çalışmadan sınava girdiler. (Doğru)

Dilimize gereken ilgi ve önemi vermek zorundayız. (Yanlış)

Dilimize gereken ilgiyi göstermek ve önemi vermek zorundayız. (Doğru)

Birleşik bir cümledeki eylemsiler ekler açısından uyumlu olmalıdır (Akbayır, 2007: 113).

Örnek:

Müzik dinlemek ve film seyretme birçok insanın hobisidir. (Yanlış)

Müzik dinlemek ve film seyretmek birçok insanın hobisidir. (Doğru)

2.2.2.8. Yardımcı Eylem Eksikliği

Sıralı ve bağlı cümlelerde yardımcı eylemlerin kullanılmaması anlatım bozukluğuna neden olur.

Örnekler:

Okuldaki eşyaları tahrip ve onlara zarar verenler disiplin kuruluna sevk edilir. (Cümlede “tahrip” sözcüğünden sonra “etmek” yardımcı eylemi getirilmelidir. Doğrusu: “Okuldaki eşyaları tahrip eden ve onlara zarar verenler disiplin kuruluna sevk edilir.” olmalıdır.)

Konuyla ilgili bugüne kadar itiraz ve sorun çıkaran olmadı. (Cümlede “itiraz” sözcüğünden sonra “etmek” yardımcı eylemi getirilmelidir. Doğrusu: “Konuyla ilgili bugüne kadar itiraz eden ve sorun çıkaran olmadı.” olmalıdır.)

2.2.2.9. Tamlama Yanlışları

Tamlamalara ilişkin anlatım bozukluklarını şu başlıklar altında inceleyebiliriz:

2.2.2.9.1. Tamlayan Ekinin Unutulması

Tamlayanla tamlanan arasına başka sözcükler girdiğinde tamlayan eki unutulabilir. Bu anlatım bozukluğuna neden olur.

Örnek:

İyi bir usta, çırağının her türlü sorunuyla ilgilenmesi gerekir. (Cümlede tamlayan ekinin unutulmuştur. Cümlenin doğrusu şudur: İyi bir ustanın, çırağının her türlü sorunuyla ilgilenmesi gerekir.)

2.2.2.9.2. Tamlayan – Tamlanan Uyuşmazlığı

Tamlananı ortak olan tamlamalarda tamlayanların farklı türde olması anlatım bozukluğuna yol açar. Tamlayanlardan birinin isim, birinin sıfat olması tamlamanın kuruluşunu bozar.

Örnek:

Elektrik ve gazlı sobalar sağlığa zararlıdır. (Cümlede “elektrik sobalar” tamlamaya uygun değildir. Cümlenin doğrusu şudur: Elektrik sobaları ve gazlı sobalar sağlığa zararlıdır.)

2.2.2.9.3. Tamlanan Eksikliği

Farklı kişi zamirlerinin ortak tamlanana bağlanması anlatım bozukluğuna yol açar.

Örnek:

Bu arsayı almaya ne senin ne de onun parası yeter. (Cümlede iki tamlayan ortak bir tamlanana bağlanmıştır. Cümlenin doğrusu şudur: Bu arsayı almaya ne senin paran ne de onun parası yeter.)

2.2.2.10. Ek Yanlışlığı

Bir cümlede, sözcüğe gelmesi gereken ekin dışında yanlış bir ekin getirilmesi ya da gereken ilgi ve iyelik eklerinin kullanılmaması anlatım bozukluğuna neden olur. Aynı görevdeki ek ve kelimelerin bir arada kullanılması da anlatım bozukluğuna yol açar.

Örnekler:

Sana ve arkadaşlarına bizimle birlikte olup acımızı paylaştıkları için teşekkür ederiz. (“Paylaştıkları” sözcüğü “paylaştığımız” şeklinde düzeltilmelidir. Doğrusu: Sana ve arkadaşlarına bizimle birlikte olup acımızı paylaştığımız için teşekkür ederiz.)

Kreşler, çocukların sosyal yönlerini arttırdığı söylenebilir. (“Kreşler” sözcüğünün tamlayan eki eksiktir. Doğrusu: Kreşlerin, çocukların sosyal yönlerini arttırdığı söylenebilir.)

İhaleye birçok yerli ve yabancı firmalar katılmıştı. (“Firmalar” sözcüğü “firma” şeklinde düzeltilmelidir. Doğrusu: İhaleye birçok yerli ve yabancı firma katılmıştı.)

Bu bestesi onun en tanınmış eseridir. (“Bestesi” sözcüğü “beste” şeklinde düzeltilmelidir. Doğrusu: Bu beste onun en tanınmış eseridir.)

2.2.2.11. Edat ve Bağlaçlarla İlgili Hatalar

Edatlar manaları olmayan, sadece gramer vazifeleri bulunan kelimelerdir. Tek başlarına manaları yoktur (Ergin, 2004:348). Bağlaçlar ise söz içinde birden çok kelimeyi kelime grubunu veya cümleyi birbirine bağlayarak aralarında çeşitli yönlerden ilgiler kuran görevli kelimelerdir (Korkmaz, 2010: 32).

Bir cümlede kullanılması gereken bağlaç ve edatın yerine başka bir bağlaç ve edatın kullanılması ya da bağlaç ve edatların gereksiz yere tekrar edilmesi anlatım bozukluğuna neden olur.

Örnekler:

Mehmet Bey çok iyi çalışıyor zira bugün bu işleri bitiremez. (“Zira” bağlacı yanlış kullanılmıştır. Cümlede “ama fakat” gibi bağlaçlar kullanılmalıdır. Doğrusu: Mehmet Bey çok iyi çalışıyor ama bugün işleri bitiremez.)

Çok yetenekli bir genç ama bir o kadar gayretli. (“Ama” bağlacı yerine ve bağlacı getirilmelidir. Doğrusu: Çok yetenekli bir genç ve bir o kadar gayretli.)

2.2.2.12. İmlâ Yanlışları

Öğrencilerin yöresel söyleyişlerini yazıya aktarmalarının yanında, yanlış yazdıkları kelimeler de anlatım bozukluğuna neden olur. Bu yanlışlar genellikle başka

dillerden Türkçeye girmiş sözcüklerin okunmasında, yazılmasında ve söylenmesinde görülür. Bu yanlış çoğunlukla yabancı sözcüklerin anlamının tam ve doğru bilinmemesinden ileri gelir (Şamlıoğlu, 2011: 98-99). Bu tür sözcüklerden bazılarının doğru ve yanlış şekilleri aşağıda verilmiştir:

Yanlış	Doğru
<i>acaip</i>	<i>acayip</i>
<i>aktüyel</i>	<i>aktüel</i>
<i>başlıyan</i>	<i>başlayan</i>
<i>ceryan</i>	<i>cereyan</i>
<i>elektirik</i>	<i>elektrik</i>
<i>fiat</i>	<i>fiyat</i>
<i>hadi</i>	<i>haydi</i>
<i>kiprik</i>	<i>kirpik</i>
<i>pohaça</i>	<i>poğaç</i>
<i>mefta</i>	<i>mevta</i>
<i>ünvan</i>	<i>unvan</i>
<i>yalnış</i>	<i>yanlış</i>
<i>yanlız</i>	<i>yalnız</i>

2.2.2.13. Sözcüklerin Yanlış Yapılandırılması

Sözcükler türetilirken yapılan yanlışlar anlatım bozukluğuna neden olur. Bu tür anlatım bozuklukları sözcüklerin dil bilgisi kurallarına aykırı yapılandırılmasından kaynaklanır (Demir, t.y.: 639).

Örnekler:

Pazardan gelirkene ona rastladım. (Yanlış)

Pazardan gelirken ona rastladım. (Doğru)

Yemekler yiyilip kahveler içildi. (Yanlış)

Yemekler yenilip kahveler içildi. (Doğru)

Bunları söyleyerekten yanındaki herkesi güldürdü. (Yanlış)

Bunları söyleyerek yanındaki herkesi güldürdü. (Doğru)

2.2.2.14. Çatı Uyuşmazlığı

Aynı özneye bağlanan fiil veya fiilimsilerin ya etken ya da edilgen olması gerekir. Etken öznenin edilgen bir fiil veya fiilimsiye bağlanması, sözde öznenin de etken bir fiil veya fiilimsiye bağlanması anlatım bozukluğudur (Babacan, 2010: 62). Bir cümlede hem etken, hem edilgen çatılı bir eylem veya eylemsinin kullanılması çatı uyumsuzluğuna neden olur (Akbayır, 2007: 119).

Örnekler:

Yönetim inandırıcı olmak istiyorsa bu olayın aydınlatılmasına çalışmalıdır. (Bu cümlede “istiyorsa” eylemi etken, “çalışmalıdır” eylemi ise edilgendir. Bu eylemlerin her ikisinin de etken ya da edilgen olması gerekmektedir. Cümlenin doğru kullanımı “Yönetim, inandırıcı olmak istiyorsa bu olayı aydınlatmaya çalışmalıdır.” şeklinde olmalıdır.)

Bir anket yapıp çalışanların görüşlerine başvurulacak. (Bu cümlede “yapıp” eylemi etken, “başvurulacak” eylemi ise edilgendir. Cümlenin doğru şekli “Bir anket yapıp çalışanların görüşlerine başvurulacak.” olmalıdır.)

Pazar günleri pikniğe gidilir, sazlı sözlü eğlencelerden yorgun argın dönerdik. (Bu cümlede “gidilir” eylemi edilgen, “dönerdik” eylemi etkendir. Cümlenin doğrusu “Pazar günleri pikniğe gider, sazlı sözlü eğlencelerden yorgun argın dönerdik.” şeklinde olmalıdır.)

2.3. Yazım Kuralları

Bu bölümde en sık karşılaşılan yazım kurallarından; bağlaç ve ek olan olan “-da, -de” nin yazılışına, bağlaç olan “ki” ve ek olan “-ki” nin yazılışına, soru eki “mi, mi, mu, mü” nün yazılışına, büyük harflerin kullanıldığı yerlere ve bitişik ve ayrı yazılan birleşik kelimelerin yazılışına yer verilecektir.

2.3.1. Bağlaç Olan “da, de” nin Yazılışı

Bağlaç olan “da, de” ayrı yazılır. Kendisinden önceki sözcüğün son ünlüsüne bağlı olarak ünlü uyumlarına uyar (Aktaş ve Gündüz, 2016: 393).

Örnek:

Oğlu da gitti gelini de.

Aktaş ve Gündüz (2016: 393) bağlaç olan “da, de” nin yazılışı ile ilgili durumları şu şekilde sıralar:

Ayrı olan “da, de” hiçbir zaman “ta, te” biçiminde yazılmaz. Ya sözüyle birlikte kullanılan da mutlaka ayrı yazılır: *ya da*

“Da, de” bağlacının bulunma durumu eki olan “-da, -de, -ta, -te” ile hiçbir ilgisi yoktur. Bulunma durumu eki getirildiği sözcüğe bitişik yazılır: *bahçede oynamak* (*bahçe-de*), *sınıfta* (*sınıf-ta*) *kalmak*.

2.3.2. Ek Olan “-da, -de” nin Yazılışı

Ek olan “-da, -de” birleşik yazılır. Bulunma durumu ekidir. Kendisinden önceki sözcüğün son ünlüsüne bağlı olarak ünlü uyumuna uyar. Ek olan “-da, -de” nin “-ta, -te” şekli de mevcuttur. Ek olan “-da, -de” cümleden çıkarıldığında anlam bozulur.

Örnekler:

Kitaplarım arkadaşımında kalmış.

Dün akşam pastanede oturduk.

2.3.3. Bağlaç Olan “ki” nin Yazılışı

Aktaş ve Gündüz (2016: 393-394) bağlaç olan “ki” nin yazılışı ile ilgili durumları şu şekilde sıralar:

Bağlaç olan ki ayrı yazılır: *demek ki, kaldı ki, bilmem ki.*

Ki bağlacı, birkaç örnekte kalıplaşmış olduğu için bitişik yazılır: *belki, çünkü, hâlbuki, mademki, meğerki, oysaki, sanki.* Bu örneklerden çünkü sözünde ek aynı zamanda küçük ünlü uyumuna uymuştur.

Şüphe ve pekiştirme göreviyle kullanılan “ki” sözü de ayrı yazılır: *Annem eve geldi mi ki?*

2.3.4. Ek Olan “-ki” nin Yazılışı

Ek olan “-ki” kendinden önceki sözcüğe bitişik yazılır. İsme sorulan “Neredeki?”, “Hangi?” sorularının yanıtıdır, aitlik anlamı katar.

Örnek:

Dolaptaki süt bozulmuş olabilir.

Aynı zamanda ismin yerini tutar ve ilgi zamiri görevindedir.

Örnek:

Senin notların benimkilerden daha yüksek.

2.3.5. Soru Eki “mi, mi, mu, mü” nün Yazılışı

Bu ek daima ayrı yazılır ve kendisinden önceki kelimenin son sesli harfine bağlı olarak ünlü uyumlarına uyar (Aktaş ve Gündüz, 2016: 394).

Örnekler:

Bu filmi seyrettin mi?

Arkadaşların seninle geliyor mu?

Kendisinden önceki kelimededen daima ayrı yazılan “mi” kendisinden sonraki eklerle birleşir (Akbayır, 2007: 139).

Örnekler:

Tatile gidecek misiniz?

Yarın annemi ziyaret edebilir misin?

Bu ek soru yapmak için kullanılmadığında da ayrı yazılır (Aktaş ve Gündüz, 2016: 394).

Örnek:

Tatlı mi tatlı!

Sıcak mı sıcak bir gün.

2.3.6. Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerler

Büyük harflerin kullanıldığı yerleri Aktaş ve Gündüz (2016: 385-390) şu şekilde sıralamıştır:

1. Cümle büyük harfle başlar.

Örnek:

Çocuklara her zaman hoşgörülü davranırdı.

2. Cümle içinde tırnak veya yay ayraç içine alınan cümleler büyük harfle başlar ve sonlarına uygun noktalama işareti (nokta, soru, ünlem) konur.

Örnek:

Atatürk, “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.” diyor.

3. İki noktadan sonra gelen cümleler büyük harfle başlar.

Örnek:

Kitabı okuduğunuzda şunu anlıyorsunuz: Her şeyin temelinde sevgi vardır.

4. Örnek niteliğindeki sözcüklerle başlayan cümlelerde de ilk harf büyük yazılır.

Örnek:

“Erik, çilek, kapuz” gibi yaz meyveleri artık pazarları renklendirmeye başlamıştı.

5. Mısralar genellikle büyük harfle başlar.

Örnek:

Günlerin başlamasından çok önce batmış sahillerden

Fersahları aşarak gürleyen kara dalgalar.

6. İsimler ve soyadları büyük harfle başlar: *Cenap Şahabettin, Halide Edip Adivar.*

7. Takma isimler de büyük harfle başlar: *Enis Avni, Adli, .*

8. İsimlerden önce ve sonra gelen saygı sözleri, unvanlar, lakaplar, meslek ve rütbe adları büyük harfle başlar: *Şükran Hanım, genç Osman, Sayın Prof. Dr. Burcu Gök, Mustafa Efendi.*

9. Akrabalık bildiren sözcükler başa geldiğinde lakap yerine kullanıldığı için büyük harfle başlar: *Nene Hatun, Dayı Kamil.*

10. Bazı tarihi ve menkıbevi şahsiyetlerde ise akrabalık bildiren sözcük sonda olduğu hâlde unvan değeri kazandı ve özel ada dâhil olduğu için büyük harfle yazılır: *Gül Baba, Sultan Ana.*

11. Resmi yazılarda saygı bildiren sözlerden sonra gelen ve makam, mevki, unvan bildiren sözcükler de büyük harfle başlar: *Sayın Vali, Sayın Milletvekili.*

12. Hitap sözcükleri de büyük harfle başlar: *Sevgili Babacığım, Aziz Dostum.*

13. Hayvanlara verilen özel adlar büyük harfle başlar: *Sarıkız, Pamuk, Karabaş.*

14. Millet, boy, oymak, adları büyük harfle başlar: *Türk, Arap, İngiliz, Kırgız.*

15. Dil ve lehçe adları büyük harfle başlar: *Türkçe, Arapça, Özbekçe.*

16. Devlet adları büyük harfle başlar: *Türkiye Cumhuriyeti, Almanya, Romanya.*

17. Din ve mezhep adları ile bunların mensuplarını bildiren sözler büyük harfle başlar: *Müslümanlık, Müslüman; Hristiyanlık, Hristiyan.*

18. Din ve mitoloji ile ilgili özel adlar büyük harfle başlar: *Tanrı, Allah, Artemis, Afrodit.*

19. Gezegen ve yıldız adları büyük harfle başlar: *Merkür, Mars, Güneş vb.*

20. Yer adları (kıta, bölge, il, ilçe, köy, semt, cadde, sokak, semt vb.) büyük harfle başlar: *Asya, Avrupa, Doğu Anadolu, İstanbul, Çağlayan Bulvarı, Meram Caddesi.*

21. Yer adlarında ilk isimden sonra gelen deniz, nehir, göl, dağ, boğaz vb. tür bildiren ikinci isimler büyük harfle başlar: *Erciyes Dağı, Marmara Denizi, Asi Nehri.*

22. Mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak adlarında geçen mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak, sözcükleri büyük harfle başlar: *İstiklal Mahallesi, Kadıköy Meydanı, Hancı Caddesi, Reşat Nuri Sokağı.*

23. Yer bildiren özel isimlerde de kısaltmalı söyleyiş söz konusu olduğu zaman, sözcük başında büyük harf kullanılır: *Hisar'dan, Boğaz'dan*.

24. Saray, köşk, han, kale, köprü, anıt, vb. yapı adlarının bütün sözcükleri büyük harfle başlar: *Dolmabahçe Sarayı, Çankaya Köşkü, Van Kalesi, Mostar Köprüsü*.

25. Kurum, kuruluş ve kurul adlarının her sözcüğü büyük harfle başlar: *Türk Dil Kurumu, Konya Lisesi, Yeşilay Derneği*.

26. Kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge adlarının her sözcüğü büyük harfle başlar: *Ticaret Kanunu, Borçlar Hukuku*.

27. Kurum, kuruluş kurul, merkez, bakanlık, üniversite, fakülte, bölüm, kanun, tüzük, yönetmelik vb.ni bildiren sözcükler, belli bir kurum vb. kastedildiğinde büyük harfle başlar.

Örnek:

Bu yıl Meclis, yeni döneme eylül ayında başlayacak.

28. Kitap, dergi, gazete ve sanat eserlerinin (tablo, heykel, müzik) her sözcüğü büyük harfle başlar: *Yaban, Acımak, Anadolu Notları; Türk Dili, Türk Kültürü; Resmi Gazete, Milliyet*.

29. Milli ve dini bayramlarla bayram niteliği kazanmış günlerin adları büyük harfle başlar: *29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, Ramazan Bayramı, 14 Mart Tıp Bayramı*.

30. Kurultay, bilgi şöleni, açık oturum vb. toplantıların adlarında her sözcük büyük harfle başlar: *Manas Bilgi Şöleni*.

31. Özel adlardan türetilen bütün sözcükler büyük harfle başlar: *Türklük, Asyalı, Avrupalı*.

32. Yer, millet ve kişi adlarıyla kurulan birleşik sözcüklerde özel adlar büyük harfle başlar: *Antep fıstığı, Frenk gömleği, Van kedisi*.

33. Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adları büyük harfle başlar: *29 Ekim 1990, 7 Nisan 2019 Pazar günü*.

34. Levhalar ve açıklama yazıları büyük harfle başlar: *Giriş, Çıkış, Otobüs Durağı*.

35. Kitap, bildiri, makale vb.nde bulunan resim, çizelge, tablo vb.nin altında yer alan açıklayıcı yazılar büyük harfle başlar.

2.3.7. Birleşik Kelimelerin Yazılışı

Birleşik sözcükler tek bir kavramı karşılamak için, iki ya da daha çok sözcükten oluşmuş öğelerdir (Demir, t.y.: 694).

Belirtisiz isim tamlamaları, sıfat tamlamaları, isnat grupları, birleşik fiiller, ikilemeler, kısaltma grupları ve kalıplaşmış çekimli fiillerden oluşan ifadeler, yeni bir kavramı karşıladıklarında birleşik sözcük olurlar. Birleşik sözcükler belirli kurallar çerçevesinde bitişik veya ayrı olarak yazılır (Aktaş ve Gündüz, 2016: 397).

2.3.7.1. Bitişik Yazılan Birleşik Kelimeler

Birleşik sözcükler aşağıdaki durumlarda bitişik yazılırlar (Aktaş ve Gündüz, 2016: 397-400):

Ses düşmesine uğrayan birleşik sözcükler bitişik yazılırlar: *cumartesi (cuma ertesi), niçin (< ne için)*.

Et- ve ol- yardımcı fiilleriyle birleşirken ses düşmesine veya ses türemesine uğrayan birleşik sözcükler birleşik yazılır: *emretmek (emir etmek), kaydolmak (kayıt olmak)*.

Sözcüklerden her ikisi veya ikincisi, birleşme sırasında benzetme yoluyla anlam değişmesine uğradığında bu tür birleşik sözcükler bitişik yazılır: *kuşburnu, civanperçemi, aslanağzı, karafatma, kedigözü, kargaburnu, balıksırtı, dilberdudağı, kedadili*.

-a, -e, -i, -i, -u, -ü, zarf fiil ekleriyle bilmek, vermek, kalmak, durmak, gelmek, görmek ve yazmak fiilleriyle yapılan tasviri fiiller bitişik yazılır: *yapıvermek, okuyabilmek, uyuyakalmak, yazadurmak*.

Bir veya iki ögesi emir kipiyle kurulan kalıplaşmış birleşik sözcükler bitişik yazılır: *alaşağı, albeni, ateşkes, rastgele*.

-an /-en, -r /-ar /-er /-ır /-ir, -maz /-mez ve -miş /-miş sıfat-fiil eklerinin kalıplaşmasıyla oluşan birleşik sözcükler bitişik yazılır: *güngörmüş, yardımsever, değerbilmez, çokbilmiş*.

İkinci sözcüğü -dı (-di / -du / -dü, -tı / -ti / -tu / -tü) kalıplaşmış belirli geçmiş zaman ekleriyle kurulan birleşik sözcükler bitişik yazılır: *mirasyedi, çıtkırıldım, gecekonda, gündöndü, şıpsevdi*.

Her ikisi sözcüğü de -dı (-di / -du / -dü, -tı / -ti / -tu / -tü) belirli geçmiş zaman veya -r / -ar / -er / geniş zaman eklerini almış ve kalıplaşmış bulunan birleşik sözcükler bitişik yazılır: *dedikodu, kaptıkaçtı, oldubitti, biçerdöver*.

Somut olarak yer bildirmeyen alt, üst ve üzeri sözlerinin sona getirilmesiyle kurulan birleşik sözcükler bitişik yazılır: *öğleüzeri, bilinçaltı, akşamüzeri*.

İki veya daha fazla sözcüğün birleşmesinden oluşmuş kişi adları, soyadları ve lakaplar bitişik yazılır: *Alper, Aydoğdu, Gülnihal, Tanpınar*.

İki veya daha çok sözcükten oluşmuş Türkçe yer adları bitişik yazılır: *Gümüşhane, Kadıköy, Beşiktaş*.

Şehir, kent, köy, mahalle, dağ, tepe, deniz, göl, ırmak, su vb. sözcüklerle kurulmuş sıfat tamlaması ve belirsiz isim tamlaması kalıbındaki yer adları bitişik yazılır: *Beyşehir, Eskişehir, Karacadağ, Acıgöl, Karadeniz*.

Kişi adları ve unvanlarından oluşmuş mahalle, meydan, köy vb. yer ve kuruluş adlarında unvan sözcüğü sonda ise, gelenekleşmiş olarak bitişik yazılır: *Bayrampaşa, Ertuğrulgazi, Kemalpaşa*.

Ara yönleri belirten sözcükler bitişik yazılır: *güneybatı, güneydoğu, kuzeybatı, kuzeydoğu*.

Bunlardan başka dilimizde her iki ögesi de asıl anlamını koruduğu hâlde yaygın bir biçimde gelenekleşmiş olarak bitişik yazılan sözcüklerde vardır: *başbakan, başçavuş, aşçıbaşı, binbaşı, eloğlu, elkızı, ağababa, hanımefendi*.

Biraz, birkaç, birkaçı, birtakım, birçok, birçoğu, hiçbir, hiçbirini, herhangi belirsizlik sıfat ve zamirleri de gelenekleşmiş olarak bitişik yazılır.

Ev sözcüğüyle kurulan birleşik sözcükler bitişik yazılır: *aşevi, bakımevi, öğretmenevi.*

Hane, name, zade sözcükleriyle oluşturulan birleşik sözcükler bitişik yazılır: *çayhane, dershane; beyanname, kanunname; amcazade, dayızade.*

Farsça kurala göre oluşturulan isim ve sıfat tamlamaları ile kalıplaşmış biçimler bitişik yazılır: *darıdünya, ehlibeyt, gayrimeşru.*

Arapça kurala göre oluşturulan tamlamalar ve kalıplaşmış biçimler bitişik yazılır: *darülaceze, fevkalade, inşallah, velhasıl.*

Müzik makam adları bitişik yazılır: *acembuselik, hisarbuselik.*

Kanunda bitişik geçen veya bitişik olarak tescil ettirilmiş olan kuruluş adları bitişik yazılır: *İçişleri, Genelkurmay, Yükseköğretim.*

2.3.7.2. Ayrı Yazılan Birleşik Kelimeler

Aktaş ve Gündüz (2016: 400-403) ayrı yazılan birleşik kelimelerin özelliklerini şu şekilde sıralar:

Etmek, edilmek, eylemek, kılmak, kılınmak, olmak, olunmak, yardımcı fiilleriyle kurulan birleşik fiiller herhangi bir ses düşmesine veya türemesine uğramazsa ayrı yazılır: not etmek, arz etmek, terk etmek, var olmak, sağ olmak.

Birleşme sırasında sözcüklerinden hiçbiri veya ikinci sözcüğü anlam değişikliğine uğramayan birleşik sözcükler ayrı yazılır: *ada balığı, ardıç kuşu, at sineği, deniz yılanı; ayrık otu, ateş çiçeği, mercan ağacı; saçak kök, eğir kökü; dağ elması; kuru üzüm, kuru incir; çakmak taşı, alçı taşı; çevre yolu, keçi yolu; anlam bilimi, toplum bilimi; badem yağı, badem şekeri; Çoban Yıldızı, Kutup Yıldızı; bel kemiği, azı dişi; bağ bozumu, gece yarısı.*

-r / -ar / -er , -maz / -mez ve -an / -en sıfat-fiil ekleriyle kurulan sıfat tamlaması yapısındaki birleşik sözcükler ayrı yazılır: *bakar kör, çıkar yol; çıkmaz sokak, görünmez kaza; uçan daire, akan yıldız.*

Renk sözü veya renklerden birinin adıyla kurulmuş isim tamlaması yapısındaki renk adları ayrı yazılır: *bal rengi, gümüş rengi, portakal rengi.*

Rengin tonunu belirtmek üzere renkten önce kullanılan sıfatlar ayrı yazılır: *açık mavi, koyu yeşil*.

Yer adlarında kullanılan *batı, doğu, güney, kuzey, güneybatı, güneydoğu, kuzeydoğu, aşağı, orta, yukarı, iç, yakın, uzak* sözcükleri ayrı yazılır: *Doğu Anadolu, Yakın Doğu, Aşağı Ayrancı*.

Kişi adlarından oluşmuş *mahalle, bulvar, cadde, sokak, ilçe, köy* vb. yer ve kuruluş adlarında sondaki unvanlar hariç, şahıs adları ayrı yazılır: *Yunus Emre Mahallesi; Mustafa Remzi Bulvarı; Sait Faik Sokağı; Sultan Ahmet Camii*.

Dış, iç, öte, sıra sözleriyle oluşturulan birleşik sözcük ve terimler ayrı yazılır: *ahlak dışı, yasa dışı, fındık içi, yurt içi; fizik ötesi, mor ötesi; akli sıra, yanı sıra*.

Somut olarak yer belirten alt ve üst sözleriyle oluşturulan birleşik sözcük ve terimler ayrı yazılır: *deri altı, toprak altı; baş üstü, tepe üstü*.

Alt, üst, ana, ön, art, arka, yan, karşı, iç, dış, orta, büyük, küçük, sağ, sol, peşin, bir, iki, tek, çok, çift sözlerinin başa getirilmesiyle oluşturulan birleşik sözcük ve terimler ayrı yazılır: *alt yazı; ön yargı; yan cümle; art niyet*.

2.4. Noktalama İşaretleri

Duygu ve düşünceleri daha açık ifade etmek, cümlenin yapısını ve duraklama noktalarını belirlemek, okumayı ve anlamayı kolaylaştırmak, sözün vurgu ve ton gibi özelliklerini belirtmek üzere noktalama işaretleri kullanılır (Aktaş ve Gündüz, 2016: 407). Noktalama imleri yazının kolay okunmasını, açık ve anlaşılır olmasını sağlar. Noktalama imleri uluslararası bir değer kazanmış olmakla birlikte her dilin ezgi ve sözdizimi özelliklerine göre kullanılmaktadır (Demir, t.y.: 652).

Bu işaretlerin kullanılmasına 16. yüzyılda matbaanın yaygınlaşmasıyla başlanmıştır. 19. yüzyılda ise noktalama işaretleri genelleşmiş ve kesin kurallara bağlanmıştır. Biz de ise Tanzimat'a kadar noktalama işaretleri kullanılmamıştır (Doğan, 2015: 148). Noktalama işaretlerini ilk kez Tanzimat sanatçılarından Şinasi kullanmıştır.

2.4.1. Nokta (.)

Doğan (2015: 148-149) noktanın kullanıldığı yerleri şu şekilde sıralar:

Bir fikri, bir dileği, bir haberi ifade eden tam olarak bitmiş cümlelerin sonuna konur: *Çalığışu en sevdiğim romanlardan biridir.*

Kısaltmalardan sonra konur: *T. (Türkçe), Alb. (albay), Prof. (profesör).*

Bir yazının maddelerini gösteren rakam veya harflerden sonra konur. “1., A., a.,” örneklerindeki gibi.

Sayılarından sonra sıra bildirmek için konur: “2. (ikinci), II. Murat, 5. cadde” örneklerindeki gibi.

Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur: “7. 7. 2017, 29. X. 1923” örneklerinde olduğu gibi.

Cadde ve sokak numaralarından sonra mutlaka nokta konulmalıdır. “2. Cad., 16. sokak” örneklerindeki gibi.

Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için nokta konur: “Tren 08. 25’ te hareket etti. Toplantı saat 10. 15’ te başlayacak.” örneklerinde olduğu gibi.

Bibliyografik künyelerin sonuna konur: *Muharrem Ergin, Türk Dil Bilgisi, İstanbul 2004.*

Çok rakamlı sayı gruplarını yazarken okumada insanların güçlük çekmemesi için sağdan itibaren üçer üçer ayırıp aralarına nokta konulur: 23.575.680, 18.571.000

Matematikte çarpı işareti yerine konur: $45.3=135$, $4.6=32$

Herhangi bir yazı yazarken, yazımıza başkalarının alıntı yapıp parantez ya da tırnak içinde gösterdiğimiz cümlelerde, konumuz bitiyorsa nokta, parantez veya tırnak işaretinin dışına; bitmiyorsa içine konur.

Örnek:

Atatürk’ün de dediği gibi; “Genç demek, genç fikirli demektir”. (Burada cümle bittiği için nokta tırnak işaretinden sonradır.)

“*Büyük Türk bilgini Kaşgarlı Mahmud: “Erdemin başı dildir.” diyor. (Burada cümle bittiğinden dolayı nokta tırnağın içindedir.)*

2.4.2. Virgül (,)

Cümlelerde birbirini takip eden isimleri, zamirleri, sıfatları kısacası hem görev hem de çeşit bakımından ayrı olan kelimeleri birbirinden ayırmak için aralarına konan işaretlerdir (Doğan, 2015: 150).

Virgülün kullanıldığı yerleri Aktaş ve Gündüz (2016: 408- 411) şu şekilde sıralar:

Birbiri ardınca sıralanan eş görevli sözcük ve sözcük gruplarının arasına konur.

Örnekler:

Yazar son romanında çocukları, gençleri, yaşlıları kendi yaş gruplarına göre konuşturuyor.

Temiz hava, yemyeşil ağaçlar, masmavi gökyüzü insana huzur veriyordu.

Cümlede özel olarak vurgulanması gereken öğelerden sonra konur: *Binaenaleyh, biz her vasıttan, yalnız ve ancak, bir noktainazardan istifade ederiz.*

Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan öğeleri belirtmek için konur: *Tarihçiler, edebî eserlere bakarak eserin yazıldığı dönemin sosyal ve siyasi yapısıyla ilgili bilgi edinebilirler.*

Cümle içinde ara sözleri ve ara cümleleri ayırmak için konur: *İstanbul, Yeditepe, insanı her gördüğünde kendine hayran bırakan bir şehir.*

Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan sözcükler arasına konur:

Akşam, yine akşam, yine akşam

Tırnak içinde olmayan aktarma cümlelerden sonra konur: *Ankara'ya haftaya gideceğim, dedi.*

Konuşma çizgisinden önce konur:

Evin kapısını açtı. Annesine,

– Eve biri girmiş, dedi.

Kendisinden sonraki cümleye bağılı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren *hayır, yok, evet, peki, pekâlâ, tamam, olur, hayhay, baş üstüne, öyle, haydi, elbette* gibi sözcüklerden sonra konur: *Peki, gideriz.*

Bir sözcüğün kendisinden sonra gelen sözcük veya sözcük gruplarıyla yapı ve anlam bakımından bağlantısı olmadığını göstermek ve anlam karışıklığını önlemek için kullanılır: *Bu gece, eğlenceleri onu rahatsız etmişti.*

Hitap için kullanılan sözcüklerden sonra konur: *Sayın Vali, Sevgili Kardeşim, Değerli Arkadaşım,*

Sayıların yazılışında, kesirleri ayırmak için konur: *37,6 (otuz yedi tam, onda altı)*

Bibliyografik künyelerde yazar, eser, basımevi, vb. maddelerden sonra konur: *Mehmet Rauf, Eylül, Avrupa Yakası Yayıncılık, İstanbul, 2013.*

Virgölün konmayacağı yerlerden bazıları da şöyledir:

Metin içinde *ve, veya, yahut* bağlaçlarından önce de sonra da virgül konmaz.

Metin içinde tekrarlı bağlaçlardan önce ve sonra virgül konmaz.

Cümlede pekiştirme ve bağlama görevinde kullanılan *da / de* bağlacından sonra virgül konmaz.

Metin içinde *-ınca / -ince* anlamında zarf-fiil görevinde kullanılan *mi / mi* ekinden sonra virgül konmaz.

Şart ekinden sonra virgül konmaz.

Metin içinde zarf-fiil ekleriyle oluşturulmuş kelimelerden sonra virgül konmaz.

2.4.3. Noktalı Virgül (;)

Noktalı oluşuyla cümle sonunu, virgüllü olmasıyla da cümlenin bitmediğini gösteren işarettir. Noktalı virgülden sonra özel isimler hariç hiçbir kelime büyük harfle yazılmaz (Doğan, 2015: 151).

Noktalı virgölün kullanımı ile ilgili önemli durumlar şunlardır (Kantemir, 1997: 75-76).

Anlam yönünden birbirine bağılı cümleleri ayırmak için kullanılır: *Çok çalıştı; fakat başaramadı.*

İçinde virgül bulunan, tamlama ya da cümle değeriindeki bölümleri ayırmada kullanılır: *Yarışmaya Konya 'dan, Kayseri 'den onar; Ankara 'dan, İzmir 'den yirmişer öğrenci gelmiş.*

Topluluğa karşı konuşurken (hitaplarda) noktalı virgül konur: *Değerli Arkadaşlar;*

Büyüklere sunulan özel yazıların başlıklarında, saygı anlamına, virgül yerine, noktalı virgül kullanılmalıdır: *Yardıms sever Başbakanım;*

Bir kanun maddesinin altında, maddeler hâlinde sıralanmış birçok fıkranın sonunda, noktalı virgül kullanılır.

Uzun iki tam cümlenin “fakat”, “ancak”, “lakin”, “şu kadar ki”, “bununla birlikte”, “ama”, “yahut” ve “çünkü” gibi bağlama edatlarıyla birleştiği yerlerde.

Örnek:

Dünyada iyi insanların görevi, herkesin mutluluğu ve hayat seviyesini arttırmak olmalı; ama bu amaç, yaşamak için rekabet sisteminin hâkim olduğu bir düzende gerçekleşecek mi?

2.4.4. İki Nokta (:)

İki noktanın kullanıldığı yerler şunlardır (Akbayır, 2007: 171-172):

Açıklanması gereken bir cümleden ya da sözcükten önce kullanılır: *Kardeşimin iki önemli yanı var: İnce düşünmek ve insanlara yardımcı olmak.*

Tırnak içinde gösterilen alıntılardan önce kullanılır: *Bize her gün: “Sizi seviyorum.” derdi.*

Roman, hikâye veya tiyatro gibi yapıtlarda birinin söze başlayacağını göstermek için kullanılır.

Örnek:

Yaşlı adam:

–*Bu yolu takip ederseniz Kocapınar' a varırsınız, dedi.*

Gönderme, sıralama ve kataloglarda yazar adı ve eser başlığı arasına konur:
Namık Kemal: Zavallı Çocuk.

Genel ağ adreslerinde kullanılır: *http://tdk.org.tr*

Matematikte bölme işareti olarak kullanılır: *15:3=5*

2.4.5. Üç Nokta (...)

Üç noktanın kullanıldığı yerler şunlardır (Hengirmen, 1998: 517):

Büyük üzüntü, korku, sevinç gibi duygular nedeniyle tamamlanamayan cümlelerden sonra üç nokta konur.

Örnek:

–*Baban iyileşti mi?*

–*Sen sağ ol, onu geçen hafta...*

Üç nokta vesaire, bunun gibi sözcüklerinin yerine kullanılır: *Yaşlılar çocuk gibidir. Herkes onları sevmeli, saymalı, ilgi göstermeli...*

Söz arasında söylenmek istenmeyen sözcüklerin yerine kullanılır: *Önceleri yakın dostumuz olan bu ... herif, şimdi bizim yüzümüze bakmıyor.*

Alıntı metinlerde atlanan kısımları belirtmek için sıra noktalar ya da üç nokta kullanılır.

Örnek:

...Genç kadın pencerenin kenarına dayanarak bahçede oynayan çocukları izledi.

Tamamlanmamış cümlelerde anlamı pekiştirmek için kullanılır.

Örnek:

Desem ki...

İnan bana sevgilim, inan.

2.4.6. Soru İşareti (?)

Soru işaretinin kullanıldığı yerler şunlardır (Akbayır, 2007: 173-174):

Soru anlamı bildiren cümle veya sözcüklerden sonra kullanılır: *Bu akşam nereye gideceksin?*

Kesin olduğuna inanılmayan sözler, bilgiler parantez içinde soru işaretiyle gösterilir: *Sehi Bey (? , 1548) büyük bir tezkirecidir.*

Söz arasında parantez içinde verilen bilginin şüpheyile karşılandığını veya ona inanılmadığını belirtmek için kullanılır: *Bu eserin bilimsel yönü (?) ağır basmaktadır.*

2.4.7. Ünlem İşareti (!)

Ünlem işaretinin kullanıldığı yerler şunlardır (Doğan, 2015: 153):

Seslenme, hitap, uyarı, ikaz sözlerinden sonra konur: *Ey Türk gençliği!*

Alay, kinaye, küçümseme anlamı kazandırmada ünlem işareti ayraç içinde kullanılır: *İsteseymiş bir günde bitirmiş (!)*

Kesin emir ve dileklerden sonra ünlem işareti kullanılır: *Sağa dön, marş, marş!*

Acı, neşe, hoşlanma bildiren kelimelerden sonra konur: *Ah! Ne kötü bir an.*

2.4.8. Tırnak İşareti (“ ”)

Tırnak işaretinin kullanıldığı yerler şunlardır (Aktaş ve Gündüz, 2016: 416-417):

Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler tırnak içine alınır: *Ulu önderin “Ne mutlu Türk’üm diyene!” sözü her Türk’ü duygulandırır.*

Özel olarak belirtilmek istenen sözler tırnak içine alınır: *Günümüzde bile “cehalet” en büyük sorunların başında geliyor.*

Cümle içerisinde kitapların ve yazıların adları ve başlıkları tırnak içine alınır: *Recaizade Mahmut Ekrem’in “Araba Sevdası” adlı eseri ilk realist romandır.*

Bibliyografik künyelerde makale adları tırnak içinde verilir: *Maden, Sedat (2007), “Aytül Akal’ın Çocuk Masallarında Anlatım Bozuklukları”, Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 14 (33), 141-150.*

2.4.10. Kesme İşareti (')

Kesme işaretinin kullanıldığı yerler şunlardır (Aktaş ve Gündüz, 2016:418-420):

Aşağıda sıralanan özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme ekleri kesme işaretiyle ayrılır:

a. Kişi adları, soyadları ve takma adlar: *Yunus Emre'yi, Gül Baba'ya.*

Özel adlar için yay ayraç içinde bir açıklama yapıldığında kesme işareti yay ayraçtan sonra konur: *Yunus Emre (1240?-1320)'nin.*

b. Millet, boy, oymak adları: *Türk'üm, Oğuz'un.*

c. Devlet adları: *Türkiye Cumhuriyeti'ni, Almanya'nın.*

d. Kıta, deniz, nehir, göl, dağ, boğaz, geçit, yayla; ülke, bölge, il, ilçe, köy, semt, bulvar, cadde, sokak vb. coğrafyayla ilgili adlar: *Asya'nın, Akdeniz'i, Güven Mahallesi'ne.*

e. Gök bilimiyle ilgili adlar: *Mars'a, Samanyolu'nda.*

f. Saray, köşk, han, kale, köprü, anıt vb. adları: *Dolmabahçe Sarayı'nın, Van Kalesi'nden.*

g. Kitap, dergi, gazete ve sanat eseri (tablo, heykel, müzik vb.) adları: *Nutuk'ta, Safahat'tan.*

h. Kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve genelge adları: *Medeni Kanun'un, Telif Hakkı Yayın ve Satış Yönetmeliği'nin.*

Belli bir kanun, tüzük, yönetmelik kastedildiğinde büyük harfle yazılan *kanun, tüzük, yönetmelik* sözlerinin ek alması durumunda kesme işareti kullanılır: *Bu Kanun'un 17. Maddesinin c bendi...*

1. Hayvanlara verilen özel adlar: *Sarıkız'ın, Pamuk'u.*

Kişi adlarından sonra gelen saygı sözlerine getirilen ekleri ayırmak için konur: *Emre Bey'e, Enver Paşa'ya.*

Kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için konur: *TBMM'nin, TDK'nin.*

Sayılarla getirilen ekleri ayırmak için konur: *1985'te, 8'inci madde.*

Şiirde seslerin ölçü dolayısıyla düştüğünü göstermek için kesme işareti kullanılır:

Bir ok attım karlı dağın ardına

Düştü n' ola sevdiğimin yurduna

İl yanmazken ben yanarım derdine

Engel aramıza açtı n' eyleyim

Bir ek veya harften sonra gelen ekleri ayırmak için konur: *a'dan z'ye kadar*.

Kesme işaretinin konmayacağı yerlerden bazıları şunlardır:

Özel adlara getirilen yapım ekleri, çokluk eki ve bunlardan sonra gelen diğer ekler kesmeyle ayrılmaz: *Türklük, Avrupalı*.

Sonunda nokta bulunan kısaltmalarla üs işaretli kısaltmalar ayrılmaz: *Dr. un*.

Akım, çağ, dönem adlarından sonra gelen ekler kesmeyle ayrılmaz: *Osmanlı Dönemi*.

Kurum, kuruluş, kurul, iş yeri adlarına gelen ekler kesmeyle ayrılmaz: *Türk Dil Kurumundan*.

2.4.11. Düzeltme İşareti (^)

Düzeltme işaretinin kullanıldığı yerler şunlardır (Hengirmen, 1998: 522-523):

Arapça ve Farsça kökenli sözcüklerde *g, k* ünsüzlerinden sonra gelen *a, ü* ünsüzlerinin üzerine düzeltme işareti konur: *hikâye, rüzgâr, sükût* gibi.

Yazımları aynı, anlam ve okunuşları ayrı olan yabancı sözcükleri ayırt etmek için düzeltme işareti konur: *hâlâ- hala, hâl- hal, âşık- aşık* gibi.

Arapça ve Farsça sözcüklerde *l* ünsüzünün ince okunduğunu göstermek için de düzeltme işareti kullanılır: *lâzım, ilâç, lâkin* gibi.

Nisbet *î*'sini göstermek için düzeltme işareti kullanılır: *millî, siyasî, ilmî* gibi.

2.5. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde araştırmamızla ilgili daha önce yapılmış çalışmalara yer verilmiştir.

Yiğit (2009) "İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Sınavlarda Yaptıkları Anlatım Bozuklukları Üzerine Bir İnceleme" adlı çalışmasında, Ankara ili, Pursaklar ilçesi Azmi Ertuğrul İlköğretim Okulu'na devam eden sekizinci sınıf öğrencilerinin yazılı kâğıtlarındaki (Türkçe, Sosyal Bilgiler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi) anlatım bozukluklarını inceleyerek istatistiksel veriler hâlinde tablolara

dönüştürmüştür. Çıkan sonuçlardan hareketle öğrencilerin yaptığı bu anlatım bozukluklarının sebepleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Şamlıoğlu'nun (2011) "On İkinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Bozuklukları Üzerine Bir Çalışma" adlı yüksek lisans tezinde, Ardeşen ilçesinde on ikinci sınıfta okumakta olan öğrencilerin yazılı anlatım bozukluklarını belirlemek amacıyla öğrencilerden kompozisyon yazmaları istenmiş ve kompozisyonlardaki anlatım bozuklukları belirlenerek analiz edilmiştir. Ayrıca ilçede bulunan 40 Türk Dili Edebiyatı öğretmenine; öğrencilerde görülen yazılı anlatım bozukluklarının türlerini, sebeplerini, yazılı anlatım bozuklukları hakkında kendi görüşlerini ve yazılı anlatım bozukluklarının giderilmesi için yürüttükleri çalışmaları belirlemek üzere anket de uygulanmıştır.

Demirci'nin (2009) "2006 Yılı Türkçe Öğretim Programına Göre Hazırlanan 6. ve 7. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Dil Yanlışları ve Anlatım Bozuklukları" adlı çalışmasında, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu tarafından onaylanmış ve basımı yapılmış olan 4 6. sınıf ve 3 7. sınıf Türkçe ders kitabı taranmış, dil ve anlatım bozuklukları belirlenip sınıflandırılmış, yanlış kullanımların doğru biçimleri gösterilmiş ve nedenleri üzerinde durulmuştur.

İlaslan'ın (2007) "Ortaöğretim İkinci Sınıf Öğrencilerinde Görülen Yazılı Anlatım Bozuklukları Ve Bu Bozuklukların Giderilmesi İçin Çeşitli Öneriler" adlı yüksek lisans tezinde, Ankara'dan seçilen 5 ortaöğretim okulunun 10.sınıf kısmından 228 öğrencinin yazılı anlatım kâğıtları incelenmiştir. Öğrencilerin yazılı anlatım kâğıtlarında görülen anlatım bozukluklarından yola çıkılarak bu bozuklukların en aza indirilmesi için nelerin yapılabileceği ile ilgili öneriler sunulmuştur.

Hunutlu'nun (2007) "Lise Birinci Sınıflarda Öğrencilerin Yaptıkları Anlatım Bozuklukları ve Bunların Giderilmesinde Kullanılan Metotlar" adlı çalışmasında, düz lise ve Anadolu lisesi öğrencisi olan, 100 kişilik dokuzuncu sınıf öğrenci grubu örneklem olarak seçilerek bu öğrencilerin yazdığı kompozisyonlardaki anlatım bozuklukları incelenmiştir. Çıkan sonuçlardan hareketle öğrencilerin yaptığı anlatım bozukluklarının sebeplerini belirlenmeye çalışılmıştır. Karşılaşılan anlatım

bozukluklarını gidermek için nasıl bir yol izlenmesi gerektiği hakkında görüşlere de yer verilmiştir.

Uça'nın (2003) "İstanbul'da Seçilen İlköğretim Okullarının Türkçe Derslerinde Tespit Edilen Yazılı Anlatım Bozuklukları ve Öneriler" adlı bu araştırmasında öğrencilerin yazma becerileri incelenmiştir. Araştırmanın evreni 2001-2002 eğitim - öğretim yılında İstanbul ili Kadıköy ilçesine bağlı Yenisahra Öğretmen Düriye-Nuriye Endürüst İlköğretim Okulu, Kadıköy ilçesine bağlı Nevzat Ayasbeyoğlu İlköğretim Okulu ve Üsküdar ilçesine bağlı Bekir Esener İlköğretim Okulu'nun altıncı sınıflarındaki öğrencilerdir. Örneklem ise evrenden 181 öğrencinin "Hayâl gücünüzü kullanarak bir öykü yazınız." konulu yazılı anlatım çalışmalarıyla sınırlıdır. Araştırmada, "İlköğretim okulları altıncı sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki beceri düzeyi nedir?" sorusuna tespit edilen alt problemler dâhilinde cevap aranmaya çalışılmıştır. Bu araştırmanın birinci bölümünde ana dili öğretimi; ikinci bölümünde yazılı anlatımla ilgili bilgiler; üçüncü bölümünde ise araştırmanın yöntemi üzerinde durulmuştur. Araştırmanın bulgular kısmında ise İstanbul ilinden seçilmiş üç ayrı ilköğretim okulu öğrencilerinin yazılı anlatım kâğıtları tespit edilen alt problemler dâhilinde değerlendirilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler bilgisayar ortamında incelenerek tablolar oluşturulmuştur. Bu verilerden hareketle yorum yapılarak öneriler sunulmuştur.

Esmek (2018) "İlköğretim Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitabının Yazım Kuralları, Noktalama İşaretleri ve Dil Bilgisel Bazı Hususlar Açısından İrdelenmesi" adlı yüksek lisans çalışmasında, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında okullarda verilen "İlköğretim Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitabı" nı yazım yanlışı, noktalama işaretleri ve dil bilgisinin bazı hususları (sözcük yapısı, fiil çatısı, fiilimsi türleri) ve dil bilgisel anlatım bozukluğu açısından incelemiştir.

Acar'ın (2011) "Özel Servergazi Lisesinde 9. ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Noktalama İşaretleri ve Yazım Kurallarını Kullanma Oranlarının Kıyaslanması" adlı çalışması, Ortaöğretim 9. sınıf ve 11. sınıf öğrencilerinin noktalama işaretleri ve yazım kurallarını kullanma düzeylerini belirlemek ve karşılaştırmak amacıyla yapılmıştır. Çalışmada 9. ve 11. sınıf öğrencilerine ikişer kompozisyon yazdırılmıştır. Birinci kompozisyonda öğrencilere herhangi bir uyarı yapılmamış, ikinci kompozisyonda ise

öğrencilerden özellikle noktalama işaretleri ve yazım kurallarına dikkat etmeleri istenmiştir.

Çelik (2014) “Romanya’da Okutulan ve Rumen Eğitim Bakanlığı Tarafından Basılan İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarının Yazım, Noktalama Yanlışlıkları ve Anlatım Bozuklukları Bakımından İncelenmesi” adlı çalışmasında, Romanya ilköğretim okullarında okutulmakta olan Türkçe ders kitaplarındaki yazım ve noktalama yanlışlıkları ile anlatım bozukluklarını incelemiştir. Ders kitapları doküman tarama yöntemi kullanılarak okunmuş ve tespit edilen yanlışlar kategorilere ayrılarak frekans tabloları oluşturulmuştur. Yanlışlardan yola çıkarak yanlışlıkların hangi konularda ve hangi sınıf kitaplarında yoğunlaştığı tespit edilmiş ve yanlışlıkların nedenleri hakkında yorumlar yapılmıştır.

Özdem’in (2012) “Çanakkale’deki Yerel Gazetelerin Anlatım Bozuklukları Açısından İncelenmesi” adlı çalışmasında, Çanakkale’de çıkan Gazete Boğaz, Boğaz Vitamin, Burası Çanakkale, Kalem, Gündem, Çanakkale Yaşam, Çanakkale Haber, Olay, Kalenin Sesi adlı 9 tane günlük gazete ile Aynalı Pazar ve Kamuoyu adlı 2 tane haftalık gazete olmak üzere 11 gazetenin 2009 yılı Aralık ayında çıkan nüshaları incelenerek anlam ve dil bilgisi ile ilgili temel anlatım bozuklukları tespit edilmiştir. Anlatım bozukluğu karşılama sıklıkları yüzde cinsinden ifade edilerek; hangi anlatım bozukluğunun, anlatım bozukluklarının hangi gazetede en fazla görüldüğü tablo şekline getirilerek yorumlanmıştır.

Yılmaz (2011) “Örnek Olay Yönteminin Lise 9. Sınıf Öğrencilerinin Anlatım Bozuklukları Konusundaki Başarılarına ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi” adlı çalışmasında örnek olay yönteminin lise birinci sınıf anlatım bozuklukları konusundaki başarılarına, kavram öğretimlerine ve eleştirel düşünme becerilerine etkisini incelemiştir. Çalışma 2010-2011 bahar dönemi Ağrı ili Öğretmenler Lisesinde 9. sınıfta öğrenim gören 72 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

Bahadır (2005) “Roman Hikâye ve Günlük Gazetelerdeki Anlatım Bozuklukları” adlı yüksek lisans çalışmasında roman, çocuk romanı, çeviri roman, hikâye, gazete, dergi gibi kaynakların yanı sıra iletişim, diksiyon, psikoloji konulu kitaplardan taranan cümlelerdeki anlatım bozukluklarını sebepleriyle birlikte ortaya

koymuştur. Cümlelerdeki anlatım bozuklukları düzeltilerek doğru cümle alternatifleri belirtilmiştir.

Büyükkiz (2007) “İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Söz Dizimi ve Anlatım Bozukluğu Açısından Değerlendirilmesi” adlı çalışmada farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki 105 ilköğretim 8. sınıf öğrencisinin yazılı anlatım becerileri söz dizimi ve anlatım bozukluğu açısından değerlendirmiştir. Araştırmada öğrencilerden kendilerine verilen 11 konudan birini seçerek bir kompozisyon yazmaları istenmiştir. Yazılan kompozisyonlarda öğrencilerin kullandıkları cümle yapıları ve yaptıkları anlatım bozuklukları incelenmiştir.

Özbay (1995) “Ankara Merkez Ortaokullarındaki Üçüncü Sınıf Öğrencilerin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışması Ortaokul öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin seviyesini tespit etmek ve test türü imtihanların bu becerilerin ölçülmesinde yeterli olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma, 1993-1994 öğretim yılında Ankara’da seçilen 10 ilköğretim okulu, 3 müstakil ortaokul ve 2 lise (orta kısım) olmak üzere toplam 15 okulda gerçekleştirilmiştir.

Ekinci Çelikipazu (2006) “Erzurum Merkez İlçe İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri” adlı yüksek lisans çalışmada Erzurum merkez ilçedeki ilköğretim okullarının 6. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım çalışmalarında yaptıkları yanlışlar belirlenip bu yanlışların sebepleri ve karşılaşılan sorunlarla ilgili çözüm önerileri üzerinde durulmuştur. Araştırma alanı olarak Erzurum merkezde yer alan farklı mahallelerdeki on üç okul ile Ilıca Yavuz Selim Yatılı İlköğretim Bölge Okulu seçilmiştir.

Kırbaş (2006) “İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmada İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarında yaptıkları imlâ, noktalama kurallarının uygulanması ve plânlama hataları tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın evrenini, Erzurum ili sekizinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, Erzurum Merkez’den seçilen Şair Nefi İlköğretim Okulu, Sabancı İlköğretim Okulu, Zübeyde Hanım İlköğretim Okulu, Saltukbey İlköğretim Okulu, Halit Paşa İlköğretim

Okulu, Kâzım Yurdalan İlköğretim Okulundaki toplam 171 sekizinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı Erzurum’da seçilen ilköğretim okullarının sekizinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım boyutunda yaptıkları hataları tespit etmektir. Bu çalışma anket yapılarak hazırlanmıştır.

Bahar (2006) “Teorik Gramer Bilgisi İle Yazılı Anlatım Bozukluğu Arasındaki İlişki (İlköğretim II. Kademe Uşak Örneği)” adlı çalışmasında 2005-2006 eğitim ve öğretim yılında Uşak il merkezinde ilköğretim II. kademesinde 3 okulun 8. sınıfta eğitim ve öğretim gören 45 erkek 45 kız öğrencisi üzerinde, öğrencilerin teorik gramer bilgisi ile yazılı anlatım bozukluğu arasındaki ilişkiyi ortaya koymaya yönelik bir araştırma yapmıştır. Bu çalışmada teorik gramer bilgisi ile yazılı anlatım bozukluğu arasında bir ilişkinin var olup olmadığı eğer varsa bunun niteliğini ortaya koymak amaçlanmaktadır. Uşak il merkezindeki bütün ilköğretim okulları araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. İl merkezinde bulunan ilköğretim okulları, Ortaöğretim Kurumları Sınavı başarı durumuna göre 3 gruba ayrılmış, her gruptan bir okul ve her okuldan 15 kız, 15 erkek olmak üzere 30 öğrenci random yöntemiyle seçilmiştir. Bu şekilde oluşturulan 90 öğrenciden oluşan denek grubu araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin gramer bilgilerini uygulayabilme becerilerini ölçmek için, öğrencilerden otobiyografi, hatıra ve serbest yazı türlerinde kompozisyon yazmaları istenmiştir. Gerekli literatür taraması yapılarak oluşturulan Dil Bilgisi Kaynaklı Yazılı Anlatım Bozuklukları listesinde bulunan başlıklar numaralandırılarak öğrencilerin kompozisyonları dil bilgisi kaynaklı yazılı anlatım bozuklukları bakımından incelenmiştir. Elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Araştırmacının ulaştığı sonuçlar ve dil bilgisi öğretimi ile ilgili öneriler sunulmuştur.

Avcı (2006) “İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yaptıkları Yazılı Anlatım Yanlışlarının İncelenmesi (Muğla İli Örneği)” adlı çalışması, Muğla il merkezindeki ilköğretim okullarında okuyan 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım yanlışlarını, Türkçe programı çerçevesinde belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu araştırmanın evreni, Muğla il merkezindeki on ilköğretim okulunda, 2005-2006 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 8. sınıf öğrencileridir. Örnekleme, bu okulların 8. sınıflarından rastlantısal yöntemle seçilen birer şubesinden yine aynı şekilde seçilen onar öğrenci, toplam yüz öğrenci oluşturmuştur. Her okulun birer 8. sınıf şubesinden toplam 284

öğrenciye “Kendinizi tanıtınız.” konulu yazılı anlatım çalışması yaptırılmıştır. Davranışların kazanılmasında, cinsiyete göre fark olup olmadığını belirlemek için kız ve erkek öğrencilerin sayısı eşit tutulmuştur. Her sınıftan rastlantısal yöntemle seçilen onar öğrenciden toplam yüz öğrencinin yazılı anlatım çalışmaları, gözlenebilir otuz bir maddelik davranış ve oluşturulan ölçütlere göre değerlendirilmiştir.

Gedik (2008) “Orta Öğretim 9. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir İnceleme (Erzurum Örnekleme)” adlı yüksek lisans tezinde, orta öğretim 9. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerini, kuramsal ve deneysel bir düzeyde ele alıp incelemek amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini 2007-2008 öğretim yılında Erzurum ilinde bulunan liselerde öğrenim gören öğrenciler, örnekleme bu sınıflardan seçkisiz (randomly) olarak belirlenen 180 öğrenci oluşturmaktadır. Bu araştırma, tarama yöntemi ve anket tekniği ile yapılmıştır. Öncelikle konuyla ilgili literatür incelenmiş ve kuramsal temel oluşturulmuştur. Bu doğrultuda, öğrencilere uygulanmak üzere anket, başarı testi ve yazılı anlatım çalışması hazırlanmıştır. Anket soruları; okul, cinsiyet, annenin ve babanın eğitim durumu, babanın mesleği, ailenin aylık geliri, öğrencinin Dil ve Anlatım dersinden aldığı not, kardeş sayısı, sözlük kullanım durumu, okunan kitap türü ve sayısı gibi değişkenler esas alınarak incelenmiştir.

Soruklu (2011) “Ankara Kızılcahamam İlçesi Ortaöğretim 9. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir Araştırma” başlıklı çalışmada Ankara ili Kızılcahamam ilçesi ortaöğretim kurumlarındaki 9. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerini incelemiştir. Araştırmanın evrenini, Kızılcahamam'da 2009-2010 eğitim-öğretim yılında ortaöğretim kurumlarının dokuzuncu sınıflarında öğrenim görmüş öğrenciler; örneklemini ise, farklı sosyo-ekonomik seviyelerden seçilmiş üç ortaöğretim kurumundaki 120 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada, bu öğrencilere kendilerini rahat bir şekilde ifade edebilecekleri çeşitli konular verilerek, kompozisyonlar yazdırılmıştır. Ayrıca örneklemin özellikleri ile yazılı anlatımı etkileyebilecek değişkenler, hazırlanan bir kişisel bilgi formu ile toplanmıştır. Kompozisyonlar, anlatım bozukluğu bakımından incelenmiş ve çıkan sonuçların çeşitli değişkenlerle anlamlı ilişkisi olup olmadığına bakılmıştır. Bununla birlikte bu öğrencilerin Dil ve Anlatım derslerine giren öğretmenlerin, öğrencilerin her türlü

yazılı metninde hangi tür anlatım bozukluğuyla hangi sıklıkta karşılaştıklarını belirlemek amacıyla bir anket hazırlanmış ve uygulanmıştır.

Karabuğa (2011) “Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yazılı Anlatım Çalışmalarında Noktalama İşaretlerini ve Yazım Kurallarını Kullanabilme Düzeyleri” adlı çalışmasında, Türkçe öğretmeni adayı birinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım çalışmalarında noktalama işaretlerini ve yazım kurallarını kullanabilme düzeylerini incelemiştir. 2009-2010 öğretim yılında, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören farklı sosyoekonomik düzeydeki 131 öğrenci araştırma için örneklem alınmıştır. Öğrencilerin noktalama işaretlerini ve yazım kurallarını kullanabilme düzeylerini belirlemek için öğrencilere farklı zamanlarda bir serbest yazma ve bir yaratıcı yazma çalışması yaptırılmıştır. Öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarını değerlendirmek için Noktalama İşaretleri Ölçeği ve Yazım Kuralları Ölçeği kullanılmıştır.

Maden (2007) “Aytül Akal’ın Çocuk Masallarında Anlatım Bozuklukları” adlı makalesinde, Aytül Akal’ın 33 çocuk masalı incelenerek anlatım bozuklukları tespit edilmiştir.

Kayasandık (2011) “İlköğretim 6. 7. Ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Anlatım Bozuklukları” adlı makalesinde, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yazdırılan ilköğretim altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf Türkçe ders kitaplarındaki anlatım bozuklukları tespit edilmiştir.

Arıcı (2008) “Üniversite Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Hataları” adlı makalesinde, üniversite öğrencilerin yazılı anlatımda yaptıkları yanlışlar incelenmiş ve bunlarla ilgili çözüm önerileri sunulmuştur. Araştırma evrenini, Kütahya Dumlupınar Üniversitesinde öğrenim gören üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemi ise yine Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 2006-2007 öğretim yılında Sınıf Öğretmenliği ile Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programlarında öğrenim gören 83 birinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır.

Kırbaş’ın (2008) “İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin (Okul Değişkenine Göre) Yazılı Anlatım Metinlerinin İncelenmesi” adlı çalışması, ilköğretim okulları sekizinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerini okul değişkenine göre

değerlendirmek amacıyla Erzurum il merkezindeki altı ilköğretim okulundan seçilen 171 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Değerlendirmede 27 soru ve yazılı anlatım çalışmalarına yönelik bir anket kullanılmıştır.

Arıcı, Ungan (2008) “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Çalışmalarının Bazı Yönlerden Değerlendirilmesi” adlı makalesinde, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yazılı anlatımda yaptıkları yanlışları incelemek amacıyla, Kütahya ili merkez ilçedeki üç okulda öğrenim gören 193 öğrenciye Yazılı Anlatım Değerlendirme Ölçeği kullanılarak yazılı anlatım uygulama çalışması yapılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda, öğrencilerin daha çok imlâ, kelime ve noktalama yanlışı yaptığı ortaya çıkmıştır. Buna ek olarak, cinsiyet ve sosyo-ekonomik düzeyin de yazılı anlatım konusunda önemli bir rol oynadığı belirlenmiştir. Çalışma bulguları ışığında öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmek için neler yapılabileceği üzerine yorumlar yapılmıştır.

Ergene (2013) “MEÜ Eğitim Fakültesi 1. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Dersindeki Uygulamalarda Belirlenen Yanlışları ve Bunların Düzeltmesine Yönelik Çözüm Önerileri (Dilekçe Metinleri)” adlı araştırması, MEÜ Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 1. sınıf öğrencilerinin Yazılı Anlatım dersinde yazdığı dilekçe örnekleri üzerinde yapılmıştır. Araştırmada, 1. sınıf öğrencilerinin değişik konularda yazdığı örnek dilekçelerde görülen yanlışlar belirlenerek bunların ve başka yazılı anlatım türlerine ilişkin uygulamalarda görülen kimi yanlışların düzeltilmesine yönelik çözüm önerileri geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Arıcı'nın (2009) “İlköğretim, Lise, Üniversite Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Hatalarının Karşılaştırılması” adlı çalışmasında, Kütahya ili merkez ilçedeki ilköğretim okulları ve liseler ile Dumlupınar Üniversitesinde öğrenim gören toplam 411 öğrenciye Yazılı Anlatım Değerlendirme Ölçeği kullanılarak yazılı anlatım uygulama çalışması yapılmıştır. Çalışma bulguları göz önüne alınarak öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmek için neler yapılabileceği üzerine yorumlar yapılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve analizi (çözümlemesi ve yorumlanması) üzerinde durulacaktır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada model olarak tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, kendi koşulları içinde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan, var olanı değiştirmeye kalkmadan gözleyebilmektir (Karasar, 2012: 77). Bu çalışmada bu model ile elde edilen bulgular, istatistiksel tekniklerle değerlendirilmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın örneklemini 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Bilecik Gölpazarı ilçesindeki Güner Orbay Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Sağlık Meslek Lisesi) onuncu sınıfta öğrenim gören toplam 62 öğrenci üzerinde gerçekleştirmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak öğrenciler tarafından yazılan dokümanlar kullanılmıştır. Öğrencilere dostluk, teknoloji, sevgi, hayvanlar ve aile konu başlıkları verilmiş, öğrenciler tarafından en çok tercih edilen dostluk konusu ile ilgili bir metin yazmaları istenmiştir. Uygulama öncesinde öğrencilere, metinleri nasıl ve ne kadar sürede yazacakları konusunda açıklayıcı bilgiler verilmiştir. Metinleri yazabilmeleri için öğrencilere iki ders saati süre tanınmıştır.

3.4. Verilerin Analizi (Çözümlemesi ve Yorumlanması)

Öğrencilerin yazılı anlatım kâğıtlarındaki anlatım bozuklukları ile yazım ve noktalama yanlışları tespit edilerek bu hataların sınıflandırılması yapılmıştır. Tespit edilen anlatım bozuklukları ile yazım ve noktalama yanlışlarının ne oranda görüldüğü

tablolar hâlinde gösterilmiştir. Tablolardan hareketle verilerle ilgili yorumlar yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarında yapmış oldukları hatalardan elde edilen bulgular tablolar hâlinde gösterilerek açıklanmıştır. Her hata için yüzde frekansları belirtilmiştir.

Bu bölümde doküman analizinden elde edilen bulgular incelenmiştir.

Bu bölümde anlatım bozukluklarından ve yazım ve noktalama düzeyinde yapılan yanlışlardan elde edilen bulgular incelenmiştir.

4.1. Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Yapmış Olduğu Anlatım Bozukluklarından Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yapmış olduğu anlatım bozukluklarından elde edilen bulgulara yer verilecektir.

Tablo 1: Öğrencilerin Yazılı Anlatımda Yapmış Olduğu Anlatım Bozukluğu Hataları

Anlatım Bozuklukları	Frekans	Yüzde
Anlama Dayalı Anlatım Bozuklukları	146	36,3
Yapıya Dayalı Anlatım Bozuklukları	255	63,6
Toplam	401	100

Sağlık Meslek Lisesi onuncu sınıfta öğrenim gören 62 öğrencinin yazılı anlatım kâğıtları incelenmiş toplam 401 anlatım bozukluğu tespit edilmiştir. Tablo 1’de görüldüğü üzere, öğrencilerin en çok yaptıkları hatalar % 63,6 ile yapıya dayalı anlatım bozukluklarıyla ilgili yanlışlardır. Anlama dayalı anlatım bozuklukları ile ilgili hatalar ise % 36,3’tür.

4.1.1. Anlama Dayalı Anlatım Bozukluklarına Ait Bulgular

Bu bölümde Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yapmış olduğu anlama dayalı anlatım bozuklukları ve bu anlatım bozukluklarının düzeltilmiş hâlleri ortaya konacaktır.

Tablo 2: Öğrencilerin Yazılı Anlatımda Yapmış Olduğu Anlama Dayalı Anlatım Bozukluğu Hataları

Anlama Dayalı Anlatım Bozuklukları		Frekans	Yüzde
1	Gereksiz Sözcük Kullanılması	74	50,6
2	Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması	32	21,9
3	Anlamaca Çelişen Sözcüklerin Birlikte Kullanılması	1	0,6
4	Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanılması	12	8,2
5	Sıralama ve Mantık Yanlışlığı	12	8,2
6	Atasözü ve Deyimlerin Yanlış Kullanılması	7	4,7
7	Birbirleriyle Karıştırılan Sözcüklerin Kullanılması	6	4,1
8	Noktalama İşareti Yanlışları	0	0
9	Anlam Belirsizliği	2	1,3
Toplam		146	100

Tablo 2’de görüldüğü üzere anlama dayalı anlatım bozuklukları içinde en çok yapılan hatanın % 50,6 ile gereksiz sözcük kullanımı olduğu görülmektedir. Bunu % 21,9 ile sözcüğün yanlış anlamda kullanılması izlemektedir. Noktalama işareti yanlışlarının ise öğrenciler tarafından hiç yapılmadığı tespit edilmiştir.

4.1.1.1. Gereksiz Sözcük Kullanılması

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımları incelenmiş, gereksiz sözcük kullanımlarıyla ilgili 74 farklı hata bulunmuştur. Anlama dayalı anlatım bozuklukları içinde 74 hata ile öğrencilerin yapmış olduğu en fazla yanlış gereksiz sözcük kullanımıdır. Anlama dayalı anlatım bozukluklarının %50,6’sını gereksiz sözcük kullanımı oluşturur. Bu hatalardan en sık karşılaşılan

yakın anlamlı kelimelerin bir arada kullanılmasıdır. Öğrencilerin yapmış oldukları hatalardan bazıları şunlardır:

Bir dert sıkıntı olduğunda birlikte ağlarlardı. Ö32 (Dert ve sıkıntı aynı anlamı karşılayan sözcüklerdir. Birinin kullanımı gereksizdir.)

Sohbet muhabbet eyleye eyleye yaptık sporumuzu. Ö50 (Sohbet ve muhabbet eş anlamlı sözcüklerdir. İkisinin de kullanılması anlatım bozukluğuna neden olmuştur.)

Bir zamanlar iki tane yakın arkadaş varmış. Ö62 (“Tane” sözcüğü gereksizdir.)

4.1.1.2. Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımları incelenmiş, sözcüğün yanlış anlamda kullanılmasıyla ilgili 32 farklı hata bulunmuştur. Sözcüğün yanlış anlamda kullanılmasının anlama dayalı anlatım bozukluğu içindeki payı % 21,9’dur. Gereksiz sözcük kullanılmasından sonra en sık karşılaşılan hata sözcüğün yanlış anlamda kullanılmasıdır. Öğrencilerin sözcüklerin anlamını tam olarak bilmemesi sebebiyle sözcükleri yanlış anlamda kullanmışlardır. Öğrencilerin yapmış oldukları hatalardan bazıları şunlardır:

Kendi başıma engelleri geçmeye çalışıyordum. Ö33 (“Geçmeye” sözcüğü yerine “aşmaya” sözcüğü kullanılmalıdır.)

Kızı kendimden çekip yoluma devam ettim. Ö39 (“Çekip” sözcüğü yerine “uzaklaştırıp” sözcüğü kullanılmalıdır.)

Ailesi darmaduman oldu. Ö50 (“Darmaduman” sözcüğü yerine “darmadağın” sözcüğü kullanılmalıdır.)

Çünkü arkadaşı onu geri tepmiş. Ö60 (“Geri tepmiş” söz öbeği yerine “geri çevirmiş” kullanılmalıdır.)

4.1.1.3. Anlamca Çelişen Sözcüklerin Birlikte Kullanılması

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımları incelenmiş, anlamca çelişen sözcüklerin birlikte kullanılmasıyla ilgili 1 hata bulunmuştur. Anlamca çelişen sözcüklerin birlikte kullanılmasının anlama dayalı anlatım bozukluğu içindeki payı % 0,6’dır. Bu hata aşağıda belirtilmiştir:

Şimdi ise bakmıyordur ama ailelerin muhabbeti hiç kesilmemişti. Ö9 (“Bakmıyordur” eylemi ihtimal bildirirken “kesilmemişti” eylemi kesinlik anlamı taşımaktadır.)

4.1.1.4. Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanılması

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımları incelenmiş, sözcüğün yanlış yerde kullanılmasıyla ilgili 12 farklı hata bulunmuştur. Sözcüğün yanlış yerde kullanılmasının anlama dayalı anlatım bozukluğu içindeki payı % 8,2’dir. Bu hatalardan bazıları şunlardır:

Geri parka giderken yolda Serkan’ı görürler. Ö2 (“Geri” sözcüğü yanlış yerde kullanılmıştır. Cümle “Parka geri giderken yolda Serkan’ı görürler.” şeklinde düzeltilmelidir.)

Oğlu nasıl der baba. Ö22 (“Der” sözcüğü yanlış yerde kullanılmıştır. Cümle “Oğlu ‘Baba nasıl?’ der.” şeklinde düzeltilmelidir.)

Gerçek arkadaşlığı ne yaparsan yap iyi kötü bozamazsınız. Ö47 (“İyi kötü sözcükleri yanlış yerde kullanılmıştır. Cümle “Gerçek arkadaşlığı iyi kötü ne yaparsan yap bozamazsınız.” şeklinde düzeltilmelidir.)

4.1.1.5. Sıralama ve Mantık Yanlışlığı

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımları incelenmiş, sıralama ve mantık yanlışlığıyla ilgili 12 farklı hata bulunmuştur. Sıralama ve mantık yanlışlığı anlama dayalı anlatım bozukluğu içindeki payı % 8,2’dir. Bu hatalardan bazıları şunlardır:

Tarlada testileri bir Rabia bir ben taşırken üşengeçlikten yoruldum. Ö30 (“Üşengeçlikten yoruldum” denilerek mantık hatası yapılmıştır.)

Islak olan kıyafetlerimize aldırmadan kumsala oturarak saatlerce konuşmuş tanınmış ve eğlenmiştik. Ö33 (Sıralama hatası yapılmıştır. Doğrusu “Islak olan kıyafetlerimize aldırmadan kumsala oturarak tanışmış saatlerce konuşmuş ve eğlenmiştik.” olmalıdır.)

Yıllar geçmiş seneler birbirini kovalamış. Ö56 (Mantık hatası yapılmıştır. Doğrusu “Yıllar geçmiş aylar birbirini kovalamış” olmalıdır.)

İlk okul günü hayal ettiğinden daha güzel geçmişti. Ö34 (Mantık hatası yapılmıştır. Doğrusu “Okulun ilk günü hayal ettiğinden daha güzel geçmişti.” şeklinde olmalıdır.)

4.1.1.6. Atasözü ve Deyimlerin Yanlış Kullanılması

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımları incelenmiş, atasözü ve deyimlerin yanlış kullanımıyla ilgili 7 farklı hata bulunmuştur. Atasözü ve deyimlerin yanlış kullanımının anlama dayalı anlatım bozukluğu içindeki payı % 4,7’dir. Bu hatalar genellikle atasözü ve deyimlerin anlamlarına uygun şekilde kullanılmamasından, atasözü ve deyimlerdeki sözcüklerin değiştirilmesinden kaynaklanmaktadır. Bu hatalardan bazıları şunlardır:

Gözüme perde girdi heyecandan. Ö1 (Bu cümlede iki hata vardır. Birincisi deyimın doğrusu “perde inmek” şeklindedir. İkinci hata ise heyecandan göze perde inmez. Deyim yanlış anlamda kullanılmıştır.)

Bu arkadaşların arasından hiç su geçmezmiş. Ö4 (Cümle “Bu arkadaşların arasından hiç su sızmazmış.” şeklinde düzeltilmelidir.)

Duyduklarım karşısında hayretlere düşmüştüm. Ö37 (Cümlenin doğrusu “Duyduklarım karşısında hayretler içinde kalmıştım.” olmalıdır.)

4.1.1.7. Birbirleriyle Karıştırılan Sözcüklerin Kullanılması

Sağlık Meslek Lisesi öğrencilerinin yazılı anlatımları incelenmiş, birbiriyle karıştırılan sözcüklerin kullanılmasıyla ilgili 6 farklı hata bulunmuştur. Birbiriyle karıştırılan sözcüklerin kullanılmasının anlama dayalı anlatım bozukluğu içindeki payı % 4,1’dir. Bu hatalardan bazıları şunlardır:

Daha sonra kız onu dinlemediğimi kavrayınca kaldırırma oturup ağlamaya başladı. Ö39 (“Kavrayınca” sözcüğü yerine “anlayınca” sözcüğü kullanılmalıdır.)

Elif biraz daha sürüklendiğinde artık Dilara’nın elini tutabilmişti. Ö48 (“Sürüklendiğinde” sözcüğü yerine “süründüğünde” sözcüğü kullanılmalıdır.)

Birbirlerini ittirip kalkıyorlardı. Ö59 (“İttirip kalkmak” yerine “itip kakmak” söz öbeği kullanılmalıdır.

4.1.1.8. Anlam Belirsizliği

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımları incelenmiş, anlam belirsizliğiyle ilgili 2 farklı hata bulunmuştur. Anlam belirsizliğinin anlama dayalı anlatım bozukluğu içindeki payı % 1,3'tür. Yapılan hatalar şunlardır:

Bak Ayla'cım tanımadığım tanımayacağım anlamına gelmiyor. Ö31 (Cümlede “seni tanımadığım mı yoksa “onu tanımadığım” mı tam olarak belli değildir.)

Emin ol dost olmak istemezsin. Ö39 (Cümlede “benimle mi dost olmak istemezsin” yoksa “onunla mı dost olmak istemezsin” tam olarak belli değildir.)

4.1.2. Yapıya Dayalı Anlatım Bozukluklarına Ait Bulgular

Bu bölümde Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yapmış olduğu yapıya dayalı anlatım bozuklukları ve bu anlatım bozukluklarının düzeltilmiş hâlleri ortaya konacaktır.

Tablo 3: Öğrencilerin Yazılı Anlatımda Yapmış Olduğu Yapıya Dayalı Anlatım Bozukluğu Hataları

Yapıya Dayalı Anlatım Bozuklukları		Frekans	Yüzde
1	Özne Yüklem Uyuşmazlığı	16	6,2
2	Yüklem Eksikliği	17	6,6
3	Özne Yanlışları	12	4,6
4	Tümleç Eksikliği	22	8,5
5	Nesne Yanlışları	24	9,3
6	Ek Eylem Eksikliği	7	2,7
7	Eylemsi Yanlışlığı	15	5,8
8	Yardımcı Eylem Eksikliği	1	0,3
9	Tamlama Yanlışları	23	8,9

10	Ek Yanlışları	76	29,6
11	Edat ve Bağlaçla İlgili Hatalar	11	4,2
12	İmla Yanlışları	21	8,2
13	Sözcüklerin Yanlış Yapılandırılması	4	1,5
14	atı Uyuşmazlığı	6	2,3
Toplam		255	100

Tablo 3’te görüldüğü üzere yapıya dayalı anlatım bozuklukları içinde en çok yapılan hatanın % 29,6 ile ek yanlışlarının olduğu anlaşılmaktadır.

4.1.2.1. Özne Yüklemler Uyuşmazlığı

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında özne yüklemler uyuşmazlığıyla ilgili hataları tespit edilmiş ve 16 farklı hata bulunmuştur. Özne yüklemler uyuşmazlığının yapıya dayalı anlatım bozuklukları içindeki payı % 6,2’dir. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Hakan Bey bu durumdan çok mutsuz olduğu için Mert’e bir oyun oynama kararı vermişler. Ö40 (“Hakan Bey” öznesinin yüklemi “vermiş” olmalıdır.)

Herkes yakın bir arkadaşı ile gelmiştik. Ö44 (“Herkes” öznesinin yüklemi “gelmişti” olmalıdır.)

Gerçek arkadaşlığı ne yaparsan yap iyi kötü bozamazsınız. Ö47 (“Bozamazsınız” yüklemi ikinci çoğul kişi değil, ikinci tekil kişi olmalıdır.)

Bir nevi Elif ile aynı kaderi yaşıyorlardı. Ö48 (“O” öznesinin yüklemi “yaşıyordu” olmalıdır.)

4.1.2.2. Yüklemler Eksikliği

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında yüklemler eksikliğiyle ilgili hataları tespit edilmiş ve 17 farklı hata bulunmuştur. Yüklemler eksikliğinin yapıya dayalı anlatım bozuklukları içindeki payı % 6,6’dır. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Yaşlı kadın çok aç olduğunu ve kendisine yemek vermesini ister. Ö26 (Cümlede “olduğunu” sözcüğünden sonra “söyler” yüklemi kullanılmalıdır.)

Tabi biz her zaman ki gibi gizli yerimize yani buğday tarlasına Ö30 (Cümledeki yüklemi yoktur. “Tarlasına” sözcüğünden sonra “gittik” yüklemi getirilmelidir.)

Okulda ismi çıkmış bizimkinin çok kötü şeyler Ö36 (Cümledeki yüklemi yoktur. “Şeyler” sözcüğünden sonra “olmuş” yüklemi getirilmelidir.)

Hastanede tanıştığı en yakın arkadaşı Ayça ise yıllardır hastanede Ö51 (Cümledeki yüklemi yoktur. “Hastanede” sözcüğünden sonra “tedavi görüyordu” yüklemi getirilmelidir.)

4.1.2.3. Özne Yanlıları

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında özne yanlılığıyla ilgili hataları tespit edilmiş ve 12 farklı hata bulunmuştur. Özne yanlılıklarının yapıya dayalı anlatım bozuklukları içindeki payı % 4,6’dır. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Nazlı’nın tedavi süreci tamamlanmış ve hastaneden çıkmış. Ö32 (Cümleye “Nazlı” öznesi getirilmelidir. Doğrusu: Nazlı’nın tedavi süreci tamamlanmış ve Nazlı hastaneden çıkmış.)

Bunları yaşamak Büşra’ya iyi bir ders oldu ve bir daha kimseye güvenmedi. Ö34 (Cümleye “Büşra” öznesi getirilmelidir. Doğrusu: Bunları yaşamak Büşra’ya iyi bir ders oldu ve bir daha kimseye güvenmedi.)

Konuşma kavgaya dönüştü, çok büyüdü. Ö34 (Cümleye “olay” öznesi getirilmelidir. Doğrusu: Konuşma kavgaya dönüştü, olay çok büyüdü.)

Nihat Bey’in yanına girmiş ve “Sizi görmek istemiyor.” demiş. Ö38 (Cümleye “sekreter” öznesi getirilmelidir. Doğrusu: Sekreter, Nihat Bey’in yanına girmiş ve “Sizi görmek istemiyor.” demiş.)

4.1.2.4. Tümleç Eksikliği

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında tümleç eksikliğiyle ilgili hataları tespit edilmiş ve 22 farklı hata bulunmuştur. Tümleç

eksikliğinin yapıya dayalı anlatım bozuklukları içindeki payı % 8,5'tir. Tümleç eksikliğinden kaynaklanan hataların çoğunluğunu dolaylı tümleç eksikliği oluşturmaktadır. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Tanımadığım o kıza hayatımı anlatıp dost olmak istedim. Ö39 (Cümleye “onunla” edat tümleci getirilmelidir.)

Anıl ise zarar vermeyi bırak kötü bir söz söyleyemezmiş. Ö40 (Cümlede “bile” edatı ve “insanlara” dolaylı tümleci eksiktir.)

Şimdi o zamana dönüp baktığımda tekken şu an yanımda destek olan bir dostum vardı. Ö33 (Cümlede “önceden” zarf tümleci ve “bana” dolaylı tümleci eksiktir.)

4.1.2.5. Nesne Yanlışları

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında nesne yanlışlığıyla ilgili hataları tespit edilmiş ve 24 farklı hata bulunmuştur. Nesne yanlışlarının yapıya dayalı anlatım bozuklukları içindeki payı % 9,3'tür. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Annem doğum yaptıktan hemen sonra çöp tenekesine atmış. Ö10 (Cümleye “beni” nesnesi getirilmelidir.)

Kaderin ne zaman nerede karşılaşılacağı belli olmaz. Ö21 (Cümleye “insanı” nesnesi getirilmelidir.)

Ahmet olduğu gibi anlatmış. Ö38 (Cümleye “yaşananları” nesnesi getirilmelidir.)

Buradan gidince hayatımsın, her şeyimsin diyen herkesin unutacağını biliyordum. Ö39 (Cümleye “beni” nesnesi getirilmelidir.)

4.1.2.6. Ek Eylem Eksikliği

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında ek eylem eksikliğiyle ilgili hataları tespit edilmiş ve 7 farklı hata bulunmuştur. Ek eylem eksikliğinin yapıya dayalı anlatım bozuklukları içindeki payı % 2,7'dir. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Arkadaşının ismi Begüm Ö36 (“Begüm” sözcüğünün ek eylemi eksiktir. Doğrusu: “Begüm’dü” şeklinde olmalıdır.)

O benim görüp de kavuşamadığım yol arkadaşım Ö39 (“Arkadaşım” sözcüğünün ek eylemi eksiktir. Doğrusu: “arkadaşımdı” şeklinde olmalıdır.)

Annesi kardeşleri ben odanın önünde Ö50 (“Önünde” sözcüğünün ek eylemi eksiktir. Doğrusu: “önündeydik” şeklinde olmalıdır.)

4.1.2.7. Eylemsi Yanlılığı

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında eylemsi yanlılığıyla ilgili hataları tespit edilmiş ve 15 farklı hata bulunmuştur. Eylemsi yanlılığının yapıya dayalı anlatım bozuklukları içindeki payı % 5,8’dir. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Adam gel bakalım diyerken kendi evinin arka bahçesine götürür. Ö22 (“Diyerken” sözcüğüne gelen eylemsi eki yanlıştır. Doğrusu: “diyerek” şeklindedir.)

Babam hakkında sorular sordu ve işlemler için hastaneye yatırılması söylendi. Ö31 (“Yatırılması” sözcüğünden sonra “gerektiği” eylemsisi getirilmelidir.)

Dostumun bana ihanet etmesini nasıl aklımın ucundan geçirebilirdim. Ö37 (“Etmesini” sözcüğüne gelen eylemsi eki yanlıştır. Doğrusu: “ettiğini” şeklindedir.)

4.1.2.8. Yardımcı Eylem Eksikliği

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında yardımcı eylem eksikliğiyle ilgili hataları tespit edilmiş ve 1 hata bulunmuştur. Yardımcı eylem eksikliğinin yapıya dayalı anlatım bozuklukları içindeki payı % 0,7’dir. Bu hatalar aşağıda sıralanmıştır:

Mahmut’un alığı paranın fazla fark eden Furkan Mahmut’la kavga eder. Ö55 (Cümlede “fazla” sözcüğünden sonra “olduğunu” yardımcı eylemi getirilmelidir.)

4.1.2.9. Tamlama Yanlıları

Sağlık Meslek Lisesi öğrencilerinin yazılı anlatımlarında tamlama yanlılarıyla ilgili hataları tespit edilmiş ve 23 farklı hata bulunmuştur. Tamlama yanlılarının

yapıya dayalı anlatım bozuklukları içindeki payı % 8,9'dur. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Sesini ve yüzü ezberlediğim dostum beni değiştirmişti. Ö39 (Tamlayan eki eksiktir. Tamlama “Sesini ve yüzünü ezberlediğim dostum” şeklinde düzeltilmelidir.)

Bu sayede anlamışlar ki arkadaşlık dostluk ne kadar güzel bir şey olduğunu. Ö56 (Tamlayan eki eksiktir. Tamlama “arkadaşlığın dostluğun ne kadar güzel bir şey olduğunu” şeklinde düzeltilmelidir.)

Bir gün Ali hastaneye gitmiş ve Ahmet için iliği tutup tutmadığını kontrol etmiş. Ö57 (Tamlayan eki eksiktir. Tamlama “iliğinin tutup tutmadığı” şeklinde düzeltilmelidir.)

4.1.2.10. Ek Yanlıları

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında ek yanlılarıyla ilgili hataları tespit edilmiş ve 76 farklı hata bulunmuştur. Anlatım bozuklukları içinde en fazla görülen hata ek yanlılığıdır. Ek yanlılarının yapıya dayalı anlatım bozuklukları içindeki payı % 29,6'dır. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Feyza'yı kendisinin tanıtmasını söyledi. Ö18 (“Feyza'yı” sözcüğüne getirilen “-ı” hâl eki yanlış bir ektir. Doğrusu: “Feyza'ya” şeklindedir.)

Arabanın ışığını gözü rahatsız etmişti. Ö29 (“Işığını” sözcüğüne getirilen “-nı” eki gereksizdir. “Gözü” sözcüğüne “-nü” eki getirilmelidir.)

Kalp hastası olan çocuk bir gün buluşma zamanında gelmemiş. Ö52 (“Buluşma” sözcüğüne yönelme hâli eki getirilmelidir. Doğrusu: “buluşmaya” şeklindedir.)

Kız ne zaman dertlense içine sıkıntı olsa hemen arkadaşını arar derdini anlatır onunla dertleşirmiş. Ö56 (“İçine” sözcüğüne getirilen “-e” hâl eki yanlış bir ektir. Doğrusu: “içinde” şeklindedir.)

4.1.2.11. Edat ve Bağlaçla İlgili Hatalar

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımları incelenmiş, edat ve bağlaçlarla ilgili hataları tespit edilmiş ve 11 farklı hata bulunmuştur. Edat ve bağlaçla ilgili hataların yapıya dayalı anlatım bozuklukları içindeki payı % 4,2'dir. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Oğlu gidip ve babasının söylediğini yapar. Ö54 (Cümlede “ve” bağlacının kullanılmasına gerek yoktur.)

Ondan sonra anlamış ki inanın böyle arkadaşın kıymetini bilmesi gerektiğini. Ö35 (Cümlede “ki” bağlacının kullanılmasına gerek yoktur.)

Anıl ise zarar vermeyi bırak kötü bir söz söyleyemezmiş. Ö40 (Cümlede “bile” edatı eksiktir. “Söz” sözcüğünden sonra “bile” edatı getirilmelidir.)

4.1.2.12. İmlâ Yanlışları

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında imlâ yanlışlarıyla ilgili hataları tespit edilmiş ve 21 farklı hata bulunmuştur. İmlâ yanlışlarının yapıya dayalı anlatım bozuklukları içindeki payı % 8,2'dir. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Ağdeta can kardeşiydik. Ö60 (“Ağdeta” imlâ yanlıştır. Doğrusu: “adeta” şeklindedir.)

Ayla teyzeciğim sana bir sürprizim var. Ö53 (“Sürprizim” imlâ yanlıştır. Doğrusu: “sürprizim” şeklindedir.)

Hızlı adımlarla hadta koşarak gidiyordum. Ö45 (“Hadta” imlâ yanlıştır. Doğrusu: “hatta” şeklindedir.)

4.1.2.13. Sözcüklerin Yanlış Yapılandırılması

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında sözcüklerin yanlış yapılandırılmasıyla ilgili hataları tespit edilmiş ve 4 farklı hata bulunmuştur. Sözcüklerin yanlış yapılandırılmasının yapıya dayalı anlatım bozuklukları içindeki payı % 1,5'tir. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Arkadaşıktan daha öte kardeşcesinelendi. Ö3 (“Kardeşcesinelendi” sözcüğü yanlış yapılandırılmıştır. Doğrusu: “Kardeş gibiydiler” ya da “kardeştiler” şeklindedir.) *Deniz birden hırçınlanmış dalgaları artmıştı. Ö33* (“Hırçınlanmış” sözcüğü yanlış yapılandırılmıştır. Doğrusu: “hırçınlaşmış” şeklindedir.)

Farklı şehirlerden gelip buluşan dostluklarmış. Ö24 (“Dostluklarmış” sözcüğü yanlış yapılandırılmıştır. Doğrusu: “dostlarmış” şeklindedir.)

4.1.2.14. Çatı Uyuşmazlığı

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında çatı uyumsuzluğuyla ilgili hataları tespit edilmiş ve 6 farklı hata bulunmuştur. Çatı uyumsuzluğunun yapıya dayalı anlatım bozuklukları içindeki payı % 2,3’tür. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Bir gün Anıl okul dönüşü yaşlı bir adamın cüzdanını çalıp onu ittirmiş. Ö40 (“İttirmiş” yüklemi “itmiş” şeklinde etken hâle getirilmelidir.)

Bir gün Ali hastaneye gitmiş ve Ahmet için iliği tutup tutmadığını kontrol etmiş. Ö57 (“Kontrol etmiş” yüklemi “kontrol ettirmiş” şeklinde ettirgen hâle getirilmelidir.)

4.2. Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Yapmış Olduğu Yazım Hatalarından Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yapmış oldukları yazım yanlışları ve yazım yanlışlarının düzeltilmiş hâlleri ortaya konacaktır.

Tablo 4: Öğrencilerin Yazılı Anlatımda Yapmış Olduğu Yazım Hataları

Yazım Kuralları İle İlgili Hatalar		Frekans	Yüzde
1	Bağlaç Olan “da, de” nin Yazımı	100	20,8
2	Ek olan “-da, -de” nin Yazımı	6	1,2
3	Bağlaç Olan “ki” nin Yazımı	18	3,7
4	Ek Olan “-ki” nin Yazımı	4	0,8
5	Soru Eki “mı, mi, mu, mü” nün Yazımı	4	0,8
6	Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerler	246	51,2

7	Bitişik Yazılan Birleşik Kelimeler	11	2,2
8	Ayrı Yazılan Birleşik Kelimeler	91	18,9
Toplam		480	100

4.2.1. Bağlaç Olan “da, de” nin Yazımı

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında bağlaç olan “da de” nin yazımıyla ilgili hataları tespit edilmiş ve 100 farklı hata bulunmuştur. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

O akşamda muhabbet sardı. Ö1 (“Da” bağlaç olduğu için akşam sözcüğünden ayrı yazılmalıdır.)

Birde en yakın arkadaşı Mert varmış. Ö5 (“De” bağlaç olduğu için bir sözcüğünden ayrı yazılmalıdır.)

Ailelerde birbirleriyle tanışıyorlardır. Ö11 (“De” bağlaç olduğu için bir sözcüğünden ayrı yazılmalıdır.)

4.2.2. Ek olan “-da, -de” nin Yazımı

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında ek olan “-da -de” nin yazımıyla ilgili hataları tespit edilmiş ve 6 farklı hata bulunmuştur. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Genç adam düğün salonun da bir şeyler söylemek için mikrofonu eline alır. Ö20 (“Da” ek görevinde kullanıldığı için salon sözcüğüyle birleşik yazılmalıdır.)

Tekrar aynı şehir de buluşmak için söz vermişler. Ö24 (“De” ek görevinde kullanıldığı için salon sözcüğüyle birleşik yazılmalıdır.)

Sanki vücudum kontrolüm de değildi. Ö46 (“De” ek görevinde kullanıldığı için salon sözcüğüyle birleşik yazılmalıdır.)

4.2.3. Bağlaç Olan “ki” nin Yazımı

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında bağlaç olan “ki” nin yazımıyla ilgili hataları tespit edilmiş ve 18 farklı hata bulunmuştur. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Açıldığıımız için kayıktan atlamak çok zevkli oluyorki bizde öyle yapıyoruz. Ö7 (“Ki” bağlaç olduğu için “oluyor” eyleminden ayrı yazılmalıdır.)

Galiba bir çözüm buldularki Aslı telefonu kapatır kapatmaz küçük kâğıtlara harıl harıl yazı yazmaya başladı. Ö13 (“Ki” bağlaç olduğu için “buldular” eyleminden ayrı yazılmalıdır.)

Asıl acı varki dostunu, kardeşini kaybetmek. Ö46 (“Ki” bağlaç olduğu için “var” sözcüğünden ayrı yazılmalıdır.)

4.2.4. Ek Olan “-ki” nin Yazımı

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında ek olan “ki” nin yazımıyla ilgili hataları tespit edilmiş ve 4 farklı hata bulunmuştur. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Benim ki içeriye dalıp annemin yanına koşmuştu. Ö53 (“Ki” ek görevinde kullanıldığı için “benim” sözcüğüyle birleşik yazılmalıdır.)

Bende ki değeri çok büyüktür. Ö46 (“Ki” ek görevinde kullanıldığı için “bende” sözcüğüyle birleşik yazılmalıdır.)

4.2.5. Soru Eki “mi, mi, mu, mü” nün Yazımı

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında soru eki “mi, mi, mu, mü” nün yazımıyla ilgili hataları tespit edilmiş ve 4 farklı hata bulunmuştur. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Hatırlıyormusun? Ö49 (Doğrusu: “Hatırlıyor musun?” olmalıdır.)

Öyle şeymi olur? Ö49 (Doğrusu: “Öyle şey mi olur?” olmalıdır.)

Abi olurmu öyle şey? Ö49 (Doğrusu: “Abi olur mu öyle şey?” olmalıdır.)

4.2.6. Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerler

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında büyük harflerin kullanıldığı yerlerle ilgili hataları tespit edilmiş ve 246 farklı hata bulunmuştur. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Ali arabalarla oynarken berna ali'nin oyununu bozdu. Ö17 (“Berna ve Ali” özel isim oldukları için baş harfleri büyük yazılmalıdır.)

Sonunda ahmet kutuyu açmaya karar vermiş. Ö38 (“Ahmet” özel isim olduğu için baş harfi büyük yazılmalıdır.)

4.2.7. Bitişik Yazılan Birleşik Kelimeler

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında bitişik yazılan birleşik kelimelerin yazımıyla ilgili hataları tespit edilmiş ve 11 farklı hata bulunmuştur. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Bir gece konduda yaşayan bir aile varmış. Ö49 (“Gece konu” sözcüğü birleşik yazılmalıdır.)

Küçük bir kaç sıyrıkla oturuyorduk. Ö44 (“Bir kaç” sözcüğü birleşik yazılmalıdır.)

Enes çok iyi kalpli yardım sever sevecen bir çocuktur. Ö23 (“Yardım sever” sözcüğü birleşik yazılmalıdır.)

4.2.8. Ayrı Yazılan Birleşik Kelimeler

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında ayrı yazılan birleşik kelimelerin yazımıyla ilgili hataları tespit edilmiş ve 91 farklı hata bulunmuştur. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Deniz İpek için herşeyi yapıyordu. Ö11 (“Herşey” sözcüğü ayrı yazılmalıdır.)

Stresli birgün geçiren Aslı eve yorgun argın gelmiştir. Ö13 (“Birgün” sözcüğü ayrı yazılmalıdır.)

Feyza'nın yanına gelip hoşgeldin bile demedi. Ö18 (“Hoşgeldin” sözcüğü ayrı yazılmalıdır.)

4.3. Yazılı Anlatım Çalışmalarında Öğrencilerin Yapmış Olduğu Noktalama Hatalarından Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yapmış oldukları noktalama yanlışlarına ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 5: Yazılı Anlatımda Öğrencilerin Yapmış Olduğu Noktalama İşareti Hataları

Noktalama İşaretleri İle İlgili Hatalar		Frekans	Yüzde
1	Nokta	240	42,1
2	Virgül	98	17,1
3	Noktalı Virgül	3	0,5
4	İki Nokta	1	0,1
5	Üç Nokta	4	0,7
6	Soru İşareti	30	5,2
7	Ünlem İşareti	10	1,7
8	Tırnak İşareti	87	15,2
9	Kesme İşareti	93	16,3
10	Düzeltilme İşareti	4	0,7
Toplam		570	100

Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımları incelendiğinde noktalama işaretlerinin kullanımıyla ilgili birçok hata tespit edilmiştir. Noktalama işaretlerinin kullanımıyla ilgili hata sayılarını ve yüzde oranlarını tablo 5'te görmekteyiz. Tablo 5 incelendiğinde noktalama işaretleri ile ilgili öğrencilerin toplam 570 hata yaptıkları ve en fazla hatanın noktanın kullanımıyla ilgili olduğu görülmektedir.

4.3.1. Nokta

Nokta, öğrencilerin en sık yaptığı noktalama işareti hatasıdır. Tablo 5'te de görüldüğü üzere öğrenciler noktanın kullanımıyla ilgili toplam 240 hata yapmıştır. Nokta, %42,1 oranla hatanın en çok yapıldığı noktalama işaretidir. Bu hatalardan en sık karşılaşılanı öğrencilerin cümle sonuna nokta koymamasıdır. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Günün birinde iki kız arkadaş varmış Ö56

(Günün birinde iki kız arkadaş varmış.)

Kahvaltı yapmak için dolabı açtım Ö60

(Kahvaltı yapmak için dolabı açtım.)

Araba evin önündeydi Ö11

(Araba evin önündeydi.)

4.2.2. Virgül

Virgül, öğrencilerin en sık yaptığı noktalama işareti hatalarından bir diğeridir. Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında virgülün kullanımıyla ilgili 98 farklı hata tespit edilmiştir. Bu hatalar; sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için virgül konmaması, cümle içinde sıralanan örneklerin arasına virgül konmaması, uzun cümlelerde özneyi belirtmek için öznedenden sonra virgül konmaması, virgülün kullanılmasına gerek olmayan yerlerde gereksiz yere virgül kullanılması ve cümlede anlam belirsizliğini gidermek için virgül kullanılmamasıdır. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Serkan arkadaşlarına anneannesinin rahatsızlandığını söyleyip, arkadaşlarını orada bırakıp gitmiş. Ö2

(Serkan arkadaşlarına anneannesinin rahatsızlandığını söyleyip arkadaşlarını orada bırakıp gitmiş.)

Hasan Veli'yi terslemiş. Ö15

(Hasan, Veli'yi terslemiş.)

Arkadaşlıkları koyuydu arkadaşlıktan daha öte kardeşcesinelerdi. Ö3

(Arkadaşlıkları koyuydu, arkadaşlıktan daha öte kardeşcesinelerdi.)

4.3.3. Noktalı Virgül

Noktalı virgülün kullanımıyla ilgili Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında 3 farklı hata tespit edilmiştir. Bu hataların sebebi içinde virgül bulunan sıralı cümlelerin arasına noktalı virgül konması gerekirken bu kurala uymamaları ve kural dışı noktalama işareti kullanılmasıdır. Bu hatalar aşağıda sıralanmıştır:

Serkan ve Samet; Enver imiş bunların adları. Ö2

(Serkan ve Samet, Enver imiş bunların adları.)

Ahmet, Mustafa diye biriyle tanışır dost olurlar. Ö12

(Ahmet, Mustafa diye biriyle tanışır; dost olurlar.)

Deniz, İpek'i çok seviyordu kardeşi gibi görüyordu. Ö11

(Deniz, İpek'i çok seviyordu; kardeşi gibi görüyordu.)

4.3.4. İki Nokta

İki noktanın kullanımıyla ilgili Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında 1 hata tespit edilmiştir. Bu hatanın sebebi cümlede örnekler sıralanmadan önce iki noktanın kullanılmamasıdır. Bu hata aşağıda verilmiştir:

Deniz her şeyi ayarladı süsler, pastalar, içecekler, hediyeler. Ö11

(Deniz her şeyi ayarladı: süsler, pastalar, içecekler, hediyeler...)

4.3.5. Üç Nokta

Üç noktanın kullanımıyla ilgili Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında 4 farklı hata tespit edilmiştir. Bu hatalar; sonuna nokta konulması gereken cümlelerin sonuna üç nokta konulması ve cümlede sıralanan örneklerin devam ettiğini göstermek için üç nokta kullanılmamasıdır. Bu hatalar aşağıda sıralanmıştır:

Deniz her şeyi ayarladı süsler, pastalar, içecekler, hediyeler. Ö11

(Deniz her şeyi ayarladı: süsler, pastalar, içecekler, hediyeler...)

Belki de onlar umudun ta kendisiydi... Ö48

(Belki de onlar umudun ta kendisiydi.)

Anlamış ki dostluk denilen şey hiç de kolay kazanılacak bir şey değil... Ö49

(Anlamış ki dostluk denilen şey hiç de kolay kazanılacak bir şey değil.)

4.3.6. Soru İşareti

Soru işaretinin kullanımıyla ilgili Sağlık Meslek Lisesi öğrencilerinin yazılı anlatımlarında 30 farklı hata tespit edilmiştir. Bu hatalar soru cümlelerinin sonuna soru işareti konmamasından kaynaklanmaktadır. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Nasıl aynı notları aldınız. Ö13

(Nasıl aynı notları aldınız?)

Kim kimden kopya çekti. Ö13

(Kim kimden kopya çekti?)

Abi olur mu öyle şey demiş. Ö49

(“Abi olur mu öyle şey?” demiş.)

4.3.7. Ünlem İşareti

Ünlem işaretinin kullanımıyla ilgili Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerinin yazılı anlatımlarında 10 farklı hata tespit edilmiştir. Bu hatalar sevinç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümlelerin sonuna ünlem işareti konmamasından ve ünlem işaretinin yanlış yerde kullanılmasından kaynaklanmaktadır. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Hiç mi vicdanınız yok sizin!? Ö48

(Hiç mi vicdanınız yok sizin?)

Ne yapıyorsunuz burada! Ö48

(Ne yapıyorsunuz burada?)

Ayy hep istediğim şey nerden bildin kızım. Ö53

(Ayy! Hep istediğim şey nerden bildin kızım?)

4.3.8. Tırnak İşareti

Tırnak işaretinin kullanımıyla ilgili Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerinin yazılı anlatımlarında 87 farklı hata tespit edilmiştir. Tırnak işaretinin

yanlış yerde kullanılması ya da kullanılmaması en sık görülen hatalardan biridir. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Sana yazıklar olsun dedi. Ö2

(“Sana yazıklar olsun.” dedi.)

Sen benim dostumsun dedi. Ö15

(“Sen benim dostumsun” dedi.)

Abi olur mu öyle şey demiş. Ö49

(“Abi olur mu öyle şey?” demiş.)

4.3.9. Kesme İşareti

Kesme işaretinin kullanımıyla ilgili Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yazılı anlatımlarında 93 farklı hata tespit edilmiştir. Kesme işareti de öğrencilerin yazılı anlatımlarında en sık karşılaşılan hatalardan biridir. Bu hatalar özel isimlere getirilen çekim eklerinin kesme işareti ile ayrılmamasından kaynaklanmaktadır. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

Denizin doğum günü yaklaşıyordu. Ö11

(Deniz’in doğum günü yaklaşıyordu.)

Özlemin kuzenleri geldi. Ö58

(Özlem’in kuzenleri geldi.)

Ayşenin başına bir şey gelse Ece kahrolurdu. Ö3

(Ayşe’nin başına bir şey gelse Ece kahrolurdu.)

4.3.10 Düzeltme İşareti

Düzeltme işaretinin kullanımıyla ilgili Sağlık Meslek Lisesi öğrencilerinin yazılı anlatımlarında 4 farklı hata tespit edilmiştir. Bu hatalar “hâlâ” sözcüğünün yazımında düzeltme işaretinin kullanılmamasından kaynaklıdır. Bu hatalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır:

3 ay geçmiş, 4 ay geçmiş, 6 ay geçmiş ama hala gelmemiş. Ö38

(3 ay geçmiş, 4 ay geçmiş, 6 ay geçmiş ama hâlâ gelmemiş.)

Bu iki kız bu hayatta hala umut edilebileceğinin kanıtıydı. Ö48

(Bu iki kız bu hayatta hâlâ umut edilebileceğinin kanıtıydı.)

Hala atlatamadım. Ö53

(Hâlâ atlatamadım.)

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Onuncu sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım bozuklukları ile yazım ve noktalama hatalarının neler olduğunu, bu hataların sebeplerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmanın sonuç ve öneriler bölümünde araştırmadan elde edilen sonuçlar açıklanacak ve bu sonuçlardan yola çıkılarak önerilerde bulunulacaktır.

Araştırma grubunu Bilecik Gölpazarı ilçesindeki Sağlık Meslek Lisesi onuncu sınıfta öğrenim gören 62 öğrenci oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak öğrencilerin yazılı anlatım bozuklukları ile yazım ve noktalama hatalarını belirlemeye yönelik yazılı anlatım dokümanı kullanılmıştır.

Yazılı anlatım dokümanından elde edilen sonuçlar şunlardır:

1. Sağlık Meslek Lisesi onuncu sınıfta öğrenim gören 62 öğrencinin yazılı anlatım kâğıtlarında anlatım bozukluğuyla ilgili 401 hata tespit edilmiştir. Anlama dayalı anlatım bozukluklarıyla ilgili 146, yapıya dayalı anlatım bozukluklarıyla ilgili de 255 hata yapıldığı görülmüştür.

2. Öğrencilerin yaptığı 401 anlatım bozukluğunun %36,3'ü anlama dayalı anlatım bozukluklarından %63,6'sı yapıya dayalı anlatım bozukluklarından oluşmuştur.

3. Öğrencilerde en fazla görülen anlatım bozuklukları sırasıyla; 76 hata ile ek yanlışları, 74 hata ile gereksiz sözcük kullanılması ve 32 hata ile sözcüğün yanlış anlamda kullanılmasıdır.

4. Öğrencilerin yazılı anlatım kâğıtlarında yazım kurallarıyla ilgili toplam 480 hata tespit edilmiştir.

5. Öğrencilerde en fazla görülen yazım hataları sırasıyla; % 51,2 ile büyük harflerin kullanıldığı yerler, %20,8 ile bağlaç olan “da, de” nin yazımı, %18,9 ile ayrı yazılan birleşik kelimelerin yazımıdır.

6. Öğrencilerin yazılı anlatım kâğıtlarında noktalama işaretleriyle ilgili toplam 570 hata tespit edilmiştir.

7. Öğrencilerin en çok yaptığı noktalama hatalarının sırasıyla; %42,1 ile nokta, %17,1 ile virgül, %16,3 ile tırnak işareti hataları olduğu görülmüştür.

8. Bu sonuçların yanı sıra araştırmaya başlamadan önce öğrencilere metinlerin nasıl yazılacağı ve yazarken dikkat edilmesi gerekenler anlatıldığı hâlde öğrencilerin bu kurallara uymadıkları gözlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin yazılı anlatım kâğıtları incelenirken paragraf oluşturmada güçlük çekildiği, metin yazarken giriş gelişme ve sonuç bölümlerine dikkat edilmediği de görülmüştür.

5.2. Öneriler

1. Türk Dili ve Edebiyatı derslerinde öğrencilere kazandırılan yazım ve noktalama kuralları bilgi düzeyinde kalmamalı, bu kurallar uygulamalı öğretim teknikleri ile kazandırılmalıdır. Öğrencilere yazım ve noktalama kurallarını kazandırmak için sınıflarda şu şekilde bir etkinlik yapılabilir: Öğrenciler gruplara ayrılır ve her grubun ortak bir metin oluşturması istenir. Oluşturulan metinlerdeki yazım ve noktalama yanlışları ise diğer grup üyeleri tarafından bulunup düzeltilir. Öğrenciler tarafından hataları bulunup düzeltilen kâğıtlar son olarak öğretmen tarafından incelendikten sonra gruplara yanlışlarını görmeleri amacıyla geri verilir.

2. Öğrencilerin yazılı anlatıma karşı ilgisi arttırılmalı, yazamama endişeleri giderilmeli, yazmaya teşvik edilmelidir. Bunun için öğrencilerin de ilgisini çekebilecek konular bulunmalı, yazma süreci eğlenceli bir hâle getirilmelidir.

3. Yazma becerisi hayatilik ilkesi göz önüne alınarak günlük hayatla ilişkilendirilmelidir.

4. Türk Dili ve Edebiyatı derslerinde özellikle yapılandırıcı dil yaklaşımdan yararlanılmalıdır. Yapılandırmacı dil yaklaşımına göre dilin öğrenme alanları olarak dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunu ele alınmaktadır.

5. Yazma becerisinin okuma, konuşma, dinleme becerileriyle bir bütün olarak verilmesine dikkat edilmelidir.

6. Öğrencilere dil zevki kazandırmak için Türk Dili ve Edebiyatı derslerinde edebî değeri olan metinler seçilerek okutulmalıdır.

7. Öğrencilerin yazılı anlatımda başarısız olmalarının en büyük sebeplerinden biri de okuma alışkanlığı kazanmamış olmalarıdır. Bu nedenle öğrencilere okuma alışkanlığı edinecekleri, onların ilgi ve dikkatini çekecek kaliteli kitaplar önerilmeli, derslerden artakalan zamanlarda kitap okuma çalışmaları yaptırılmalıdır. Öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmak için sadece Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin değil tüm branş öğretmenlerinin desteği alınmalıdır.

8. İlköğretimden itibaren uygulanan test şeklindeki sınavlar öğrencilerin sözlü ve yazılı anlatımlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Öğrencilere kendilerini sözlü ve yazılı bir şekilde ifade edebilecekleri etkinlikler yaptırılmalıdır.

9. Türk Dili ve Edebiyatı derslerinde özellikle dil bilgisi konuları anlatılırken farklı yöntem ve tekniklerden yararlanılmalı, mutlaka dil bilgisi uygulama çalışmaları yaptırılmalıdır. Öğrencilerin bireysel farklılıkları olacağı için aynı yöntemin kullanılmasından vazgeçilmelidir. Özellikle öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmeleri için gerekli ortam hazırlanmalıdır.

10. Dil bilgisi konuları parça parça öğretilmesine rağmen aslında konuların bir bütün olduğu öğrencilere metinler üzerinden gösterilmelidir.

11. Öğrencilerin ne kadar çok duyu organı öğrenme sürecine dâhil edilirse öğrenme o kadar kalıcı olacaktır. Bu sebeple özellikle öğrencilerin öğrenmede zorluk çektikleri anlatım bozukluğu ve dil bilgisi konuları anlatılırken teknolojiyen faydalanılmalıdır.

12. Anlatım bozukluğu konusunda anında düzeltme yapmak öğrenme sürecini hızlandıracaktır. Öğrencilerin sözlü anlatımlarında yapmış oldukları hatalar anında düzeltilip nerede yanlış yapıldığı anlatılırsa öğrenme kalıcı olacaktır.

13. Günlük hayatta, sosyal medya ve televizyon programlarında sık sık yapılan ve doğru zannedilen anlatım bozuklukları öğrencilere açıklanmalıdır. Özellikle öğrenciler tarafından çok fazla izlenen yabancı dizilerin çeviri cümlelerinde bulunan anlatım bozukluklarının ve yazım yanlışlarının gösterilmesi öğrencilerin derse olan ilgisini arttırarak öğrenmeyi olumlu yönde etkileyebilir.

14. Yöresel ifadelerin yazı diline aktarılması sık karşılaşılan bir durumdur. Öğrencilerin yöresel ifadeleri yazı diline aktarmaması için sık sık alıştırmalar yaptırılmalıdır.

15. Yazılı anlatım çalışmaları öğrencilerin yaptıkları hataları görmelerini sağlayan en müsait alandır. Bu nedenle öğrencilere yazma çalışması yaptırılmalı, öğrencilerin yapmış oldukları hataları görmeleri için yazılı anlatım kâğıtları değerlendirildikten sonra öğrencilere dağıtılmalıdır.

16. Öğrencilerin sözlü anlatım ve yazılı anlatım farkını tam olarak bilmedikleri gelişigüzel kurmuş oldukları cümlelerden anlaşılmaktadır. Bu nedenle Türk Dili ve Edebiyatı derslerinde öğrencilere yazma süreci anlatılmalı, bu süreçte dikkat edilmesi gerekenler ve yazılı anlatım hataları üzerinde durulmalı ve anlatılanlarla ilgili mutlaka uygulama etkinlikleri yapılmalıdır.

17. Öğrencilerin kelime ağını geliştirmek için kelime çalışmaları yaptırılmalı, eğlendirirken öğretmek için bulmaca ve kelime oyunları düzenlenmelidir.

18. Öğrencilerin yazılı anlatım kâğıtlarında görülen en önemli eksiklerden biri de plansız yazmalarıdır. Öğrencilere planlı ve türe uygun yazmanın önemi derslerde vurgulanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Acar, Ümran (2011). *Özel Servergazi Lisesinde 9. Ve 11. Sınıf Öğrencilerinin Noktalama İşaretleri ve Yazım Kurallarını Kullanma Oranlarının Kıyaslanması*, Yüksek Lisans Tezi, PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Akbayır, Sıddık (2007), *Dil ve Diksiyon Yazılı ve Sözlü Anlatım Bozuklukları* (4. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Aksan, Doğan (2000). *Her Yönüyle Dil I*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aktaş, Şerif ve Gündüz, Osman (2016), *Yazılı ve Sözlü Anlatım* (21. Basım). Ankara: Akçağ Yayınevi.
- Arıcı, Ali Fuat (2008). Üniversite Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Hataları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (2), 209-220.
- Arıcı, Ali Fuat, Ungan, Suat (2008). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Çalışmalarının Bazı Yönlerden Değerlendirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 317-327.
- Arıcı, Ali Fuat (2009). İlköğretim, Lise, Üniversite Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Hatalarının Karşılaştırılması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3, 241-246.
- Atabey, İbrahim ve diğerleri (2005). *Üniversiteler için Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri* (2. Baskı). Ankara: Yargı Yayınevi.
- Avcı, Emine (2006). *İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yaptıkları Yazılı Anlatım Yanlışlarının İncelenmesi (Muğla İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, ANKARA ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Babacan, Mahmut (2010). *Yazılı ve Sözlü Anlatım "Kompozisyon Bilgileri"* (4. Baskı). İstanbul: Akademik Kitaplar.
- Bahar, Mehmet (2006). *Teorik Gramer Bilgisi İle Yazılı Anlatım Bozukluğu Arasındaki İlişki (İlköğretim II. Kademe Uşak Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

- Bahadır, Hasan (2005). *Roman Hikâye Ve Günlük Gazetelerdeki Anlatım Bozuklukları*. Yüksek Lisans Tezi, İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Banguoğlu, Tahsin (2007), *Türkçenin Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Büyükkız, Kadir Kaan (2007). *İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Söz Dizimi Ve Anlatım Bozukluğu Açısından Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cemiloğlu, Mustafa (2003), *Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi*. İstanbul: Alfa
- Çelik, Erhan (2014). *Romanya'da Okutulan Ve Rumen Eğitim Bakanlığı Tarafından Basılan İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarının Yazım, Noktalama Yanlışlıkları Ve Anlatım Bozuklukları Bakımından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Çınar, İrem ve Aslan, Erdinç (t.y.). *Dil ve Anlatım Konu Özetli Soru Bankası*. Ankara: Asel Yayınları.
- Demir, Tufan (t.y.), *Türkçe Dil Bilgisi*. Ankara: Kurmay
- Demirel, Özcan (1996). *Türkçe Öğretimi ve Programı*. Ankara: Usem Yayınları.
- Demirci, Nuriye (2009). *2006 Yılı Türkçe Öğretim Programına Göre Hazırlanan 6. Ve 7. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Dil Yanlışları Ve Anlatım Bozuklukları*, Yüksek Lisans Tezi, ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Doğan, İsmail (2015), *Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Ekinci Çelikipazu, Esra (2006). *Erzurum Merkez İlçe İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Ergene, Oğuz (2013). Meü Eğitim Fakültesi 1. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Dersindeki Uygulamalarda Belirlenen Yanlışları Ve Bunların Düzeltmesine Yönelik Çözüm Önerileri (Dilekçe Metinleri). *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (1), 296-312.

- Ergin, Muharrem (2004). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım Yayım Tanıtım.
- Esmek, Mesut (2018). *İlköğretim Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitabının Yazım Kuralları, Noktalama İşaretleri ve Dil Bilgisel Bazı Hususlar Açısından İrdelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Gedik, Mehmet (2008). *Orta Öğretim 9. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir İnceleme (Erzurum Örnekleme)*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Güneş, Firdevs (2007). *Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Güzel, Abdurrahman ve Karatay, Halit (2014). *Türkçe Öğretimi El Kitabı* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Hatiboğlu, Necip (2003). *Üniversitede Türk Dili* (8. Baskı). Ankara: Barış Yayınevi.
- Hengirmen, Mehmet (1998), *Türkçe Dil Bilgisi* (3. Basım). Ankara: Engin
- Hunutlu, Ümit (2007). *Lise Birinci Sınıflarda Öğrencilerin Yaptıkları Anlatım Bozuklukları ve Bunların Giderilmesinde Kullanılan Metotlar*, Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İlaslan, Burcu (2007). *Ortaöğretim İkinci Sınıf Öğrencilerinde Görülen Yazılı Anlatım Bozuklukları Ve Bu Bozuklukların Giderilmesi İçin Çeşitli Öneriler*, Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kantemir, Enise (1997). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara: Engin.
- Karaalioğlu, Seyit Kemal (1975). *Sözlü\ Yazılı Kompozisyon Konuşmak ve Yazmak Sanatı*. İstanbul: İnkılap ve Aka Kitapevleri.
- Karabuğa, Hüseyin (2011). *Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yazılı Anlatım Çalışmalarında Noktalama İşaretlerini Ve Yazım Kurallarını Kullanabilme Düzeyleri*, Yüksek Lisans Tezi, ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Karasar, Niyazi (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (23. Basım). Ankara: Nobel.

- Karasoy, Yakup, Yavuz, Orhan, Kayasandık, Ahmet ve Direkçi, Bekir (2011). *Üniversiteler İçin Uygulamalı Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri* (9. Baskı). Konya: Aybil Yayınları.
- Kavcar, Cahit, Oğuzkan, Ferhan ve Aksoy, Özlem (2009). *Yazılı ve Sözlü Anlatım* (7. Baskı). Ankara: Anı.
- Kayasandık, Ahmet (2011). İlköğretim 6. 7. Ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Anlatım Bozuklukları. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 25, 1-30.
- Kırbaş, Abdülkadir (2008). İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin (Okul Değişkenine Göre) Yazılı Anlatım Metinlerinin İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 72-93.
- Kırbaş, Abdülkadir (2006). *İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisan Tezi, ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Korkmaz, Zeynep ve diğerleri (1995), *Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri* (4. Baskı). Ankara: YÖK.
- Korkmaz, Zeynep (2010). *Grammer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Maden, Sedat (2007). Aytül Akal'ın Çocuk Masallarında Anlatım Bozuklukları. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 14 (33), 141-150.
- MEB, (2018). *Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı*. Ankara
- Özbay, Murat (1995). *Ankara Merkez Ortaokullarındaki Üçüncü Sınıf Öğrencilerin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir Araştırma*, Doktora Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özdem, Arzu (2012). *Çanakkale'deki Yerel Gazetelerin Anlatım Bozuklukları Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.

- Soruklu, Ahmet Turgay (2011). *Ankara Kızılcahamam İlçesi Ortaöğretim 9. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şamlıoğlu, Kemal (2011). *On İkinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Bozuklukları Üzerine Bir Çalışma: Ardeşen İlçesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe Sözlük* (11. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Uça, Mine (2003). *İstanbul' da Seçilen İlköğretim Okullarının Altıncı Sınıf Türkçe Derslerinde Tespit Edilen Yazılı Anlatım Bozuklukları Ve Öneriler*, Yüksek Lisans Tezi, MARMARA ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, Medine (2011). *Örnek Olay Yönteminin Lise 9. Sınıf Öğrencilerinin Anlatım Bozuklukları Konusundaki Başarılarına Ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, MARMARA ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, Oğuzhan (2009). *6, 7, 8. Sınıftaki 100 Öğrenciye Ait Öğrenci Çalışma Kitabından Hareketle Öğrencilerin Yazılı Anlatım Becerilerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Yiğit, Murat (2009). *İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Sınavlarda Yaptıkları Anlatım Bozuklukları Üzerine Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi, AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

EKLER

Ek-1: Öğretim Programında Öğrencilere Yazma Becerisi Kazandırmaya Yönelik Kazanımlar

1. Farklı türlerde metinler yazar.
 - a. “Ünite, Süre ve İçerikleri” tablosunda belirtilen türlerde yazma çalışmaları yaptırılır.
 - b. İşlenen metinden hareketle farklı türlerde yazma çalışmalarına da yer verilir.
2. Yazacağı metnin türüne göre konu, tema, ana düşünce, amaç ve hedef kitleyi belirler.
3. Yazma konusuyla ilgili hazırlık yapar.
 - a. Konuyla ilgili okuma ve araştırma yaptırılır.
 - b. Yazısında kullanacağı bilgi, gözlem, düşünce, duygu, izlenim ve deneyimleriyle ilgili notlar çıkarması ve görsel, işitsel dokümanlar bulması veya hazırlaması sağlanır.
 - c. Araştırma, kaynaklara ulaşma, Genel Ağ’ı doğru ve etkin kullanma, not alma ve özetleme teknikleri üzerinde durulur.
 - ç. Kaynak kullanma ve alıntı yapmanın hukuki ve etik boyutları belirtilir.
 - d. Konuyu sınırlamanın önemine değinilir.
4. Yazacağı metni planlar.
5. Metin türüne özgü yapı özelliklerine uygun yazar.
 - a. Metnin türüne göre birimlere, paragraflara, bölümlenmelere, giriş-gelişme-sonuç/serim- düğüm-çözüm aşamalarına ve olay örgüsüne dikkat çekilir.
 - b. Başlığı belirlemesi ve gerekirse alt başlık/bölüm başlığı ve epigraf kullanması sağlanır.
 - c. Araştırmaya ve ispatlamaya dayalı metinlerde kaynak ve dipnot gösterme şekline karar vermesi sağlanır.
6. Metin türüne özgü dil ve anlatım özelliklerine uygun yazar.

- a. Türle ilgili okuma kazanımlarında ifade edilen anlatım teknikleri, anlatım biçimleri/türleri ve düşünceyi geliştirme yollarından uygun olanlarını kullanması sağlanır.
 - b. Şiirde ahenk unsurlarını, imge ve söz sanatlarını kullanması sağlanır.
 - c. Metnin türüne göre terim, kavram, deyim, atasözü, ağız özellikleri kullanır.
7. İyi bir anlatımda bulunması gereken özelliklere dikkat ederek yazar.

İyi bir anlatımın açıklık, akıcılık, duruluk ve yalınlık gibi özellikler taşıması gerektiği hatırlatılır.

8. Farklı cümle yapılarını ve türlerini kullanır.
- a. Bir yazıda basit, birleşik, sıralı, bağlı, eksilteli, devrik, kurallı cümle; isim cümlesi ve fiil cümlesi şeklinde farklı cümle yapıları/türlerinin kullanılmasının metne katkısı vurgulanır.

9. Görsel ve işitsel unsurları doğru ve etkili kullanır.

- a. Metnin türüne göre resim, fotoğraf, grafik, çizim, veri tabloları, ses ve görüntü kayıtları vb. unsurları, metni tamamlayıcı ve/veya destekleyici unsurlar olarak kullanır.

10. Yazdığı metni gözden geçirir.

- a. Dil bilgisi, yazım ve noktalama bakımından gözden geçirmesi sağlanır.
- b. Açıklık, duruluk, akıcılık, yalınlık ve kelime tercihleri bakımından gözden geçirmesi sağlanır.
- c. Birimler, paragraflar, bölümler, olay örgüsü/kurgu ve başlık gibi yapı ve şekil unsurları arasındaki anlam bağlantıları, tutarlılık, denge ve akış bakımından gözden geçirmesi sağlanır.
- ç. Metnin içeriğini ve üslubunu/anlatımını tür özellikleri bakımından gözden geçirmesi sağlanır.

d. Yazısının okunaklığını ve sayfa düzenini gözden geçirmesi sağlanır.

11. Ürettiği ve paylaştığı metinlerin sorumluluğunu üstlenir.

Üretilen ve paylaşılan metinlerin hukuki, ahlaki ve mesleki sorumluluğunun bilincinde hareket edilmesi gerektiği vurgulanır.

12. Yazdığı metni başkalarıyla paylaşır.

- a. Yüksek sesle okuma, panoda sergileme; elektronik ortamlarda, kitap, dergi ve gazetelerde yayımlama, yarışmalara katılma gibi yollarla yazılan metinlerin paylaşılması sağlanır.
- b. Eleştirilere açık olma, gerekirse metin çerçevesinde eleştirilerin cevaplanması sağlanır.

Ek-2: Öğrenci Metinlerinden Örnekler

Gerçek Dost

Uçurumun kenarında sessiz sessiz ağlayan bir kız sesi duydu uzaktan nerden geliyordu bu ses. Kimdi merak ediyordu bir o kadar da gelmiyordu yanına gitmekten. Biraz dindirdi ağıllıklarını. Yanına gitti usulca adını sordu kız hicirıklarından cevaplayamadı bir kez daha sordu.

- Adın nedir sizin sesinizi duyduğum yoldan geçerken. Canınızı sıkan işten şey nedir anlatmak istersen dinlerim.

- Arya benim adım. İsmimi babam koymuş diyerek sarılmıştı sıkıcı.

- Benim adımda Burçin dedim ardından ekledim

- Seni dinliyorum Arya.

- Annem çok küçükken bırakıp gitmiş bizi bu yaşımıza kadar babam büyüttü şimdi o da gidiyor.

Nereye gidiyor Arya?

Babam kanser ve ben hiç bir şey yapamıyorum.

Bak Aryacım burada oturup ağlamak yerine dua edip kanser tedavilerini arayabiliriz canım.

Ama beni tanıyamıyorsun bile neden yardım edeceksin ki?

Bak Aryacım tanımadığım tanımaya çağım anlamına gelmiyor.

te böyle gelmişti hayatıma Burçin. daha sonra oradan kalkarak bir zamanın yanına gittik. Adamın adı Sinan'dı. Sinan Bey onkoloji doktoruydu. Babam hakkında sorular sordu ve işlemler için hastaneye yatırılmasını söyledi. Sinan Bey ve Burçin babam için ellerinden geleni yaptılar. Babam işi kadar sağlıklı olmuştu. Burçin ile daha da yakın olmaya ve onun ailesi olmadığını öğrendim.

Sinan ile beraber yaşamasını ve benim ablam olmasını söyledim Burçin durumuna olumlu baktı ve şimdi 10 yıldır beraberiz.

Sinan Bey ve Burçin evlendi bir ağılları oldu ismini ise babamın adı olan Sinan koydular. Ağladığımda yalnız hissettiğimde bir anda gelen mutluluktu benim için Burçin. Şimdi ise her şeyim tek dostum.

SIKI DOSTLUK

Günlere birgün Ali ve Ahmet adında iki sıkı dost vardır. Her günü birlikte geçirirler birlikte eğlenir, birlikte gülerler. Ahmet birgün duduğu yere hastalanmış ve bunu öğrenmiş. Bundan 1 hafta sonra durumu iyice kötüleşmiş ve Ailesi Ahmet'i doktora götürmüş.

Doktora giden Ahmet ve Ailesi Ahmet'i doktorun kararına göre Ahmet'in Lösemi olduğu tanısını koymuş. Bunu duyan Ali rasmen yıkılmış en iyi dostu çok hastaydı çünkü her günü birlikte geçen tüm sorun ve sıkıntılarda birbirini yalnız bırakmayan arkadaşları çok hastaydı. Ahmet'in durumu iyice kötüleşmişti Ahmet'in ailesi ve akrabalarından kimseyle ilgisi uyusmuyormuş. Birgün Ali hastanaya gitmiş ve Ahmet için ilgisi olup olmadığını kontrol etmiş. Ali'nin ilgisi Ahmet'e uymuş.

Ahmet'in hayatını kurtaran Ali bunu hayatı boyunca unutmamış ve gün gelmiş Ali vefat etmiş bunu duyan Ahmet kafasına sıkmış.

Dostluk

Bir pan kızlarla birsklet birmeye karar verdik. Her şeyimizi toplayıp yola çıktık. Biraz ilerledikten sonra yönümüzü fark ettik. Bir evin bahçesine girip erik kaldık. Sonra biraz dindikten sonra yola devam ettik.

Uzun bir yol gittikten sonra bir köy vardık. Gördüğümüz o köye gitmeye karar verdik. Sonra köye giripimizde bir çeşme bulup su içtik. Köye giripimizde köylülerin bize bakışı bizi ürkütmişti. Fakat yabancı olduğumuz için öyle baktıklarını anladık. Köye dolarken ariden karşımıza köpek çıktı. Biz panik olduk. Kaçacak yer aradık kendimize. Köpekten kaçarken önümüzde bir park çıktı.

Parkta biraz zaman geçirdikten sonra yavaş yavaş yola koyulmaya başladık. Doluşa doluşa geri döndük. O pan çok püzeldi. Herkes arkadaş olabilir ama dost olamaz. Biz bu etkiyi yaptık ve özel dostluklar ve uyarı biriktirdik. Bu dostluk da hala devam ediyor. Böylece bitmeyen bir dostluğumuz oldu.

ARKADAŞLIK

Gününün birinde iki kız arkadaş varmış bu arkadaşlar çok anlaz, çok vakit geçirirmiş. Kız ne zaman dertleşse, içine siktirtilse o da hemen arkadaşını arar dertlerini anlatır, onunla dertleşirmiş. Kızların adı Hanife ile Kubraymış. Bu iki arkadaş bildiğin sırdanmış. İkiside birbirine çok güvandıkları için herşeyi anlatırmış. Bu sayede anlamlar ki arkadaşlık, dostluk ne kadar güzel birşey olduğunu. Bunlar yıllar geçmiş, seneler birbirini kavolanmış gözleri 30 olmuş 40 olmuş hiç birbirlerini bırakmamışlar ne kadar aralarına mesafeler girsede görmeden gelip aynı kâplerde olduklarını bildikleri için mesafeleri sorun görmezmiş. Günün birinde Hanifeye bir telefon gelmiş onu arayan Kubrayın torunu Ceydaymış. Ceyda Hanife teyze bu Kubrayın torunuyum. Ancaz vefat etti onun haberini vereyim dedim. Hanife duyduklarını duyar duymaz çok kötü olmuş ve canına girmiş. Ve eve geldiğinde bir kolun koptu güvandığim, sevdiğim dostu şimdi çok uzaklarda diyerek kahretmiş. Ve Arkadaşlığın değerini, önemini onun yokluğunda ne kadar öğreneceğini düşündükçe çok kötü olmuş.

DOSTUN AILEN OLUR BAZEN

10 yıldır en yakın dostumdur o benim. Çocukluğum onunla birlikte deli dolu geçmişti. Erdemle beraber büyümüştük o sessiz yurttan. Evet bizim kimsemiz yoktu birbirimizden başka. Yurda geldiği ilk zamanları hatırlıyorum da küçük ve masumdu trafik kazasında kaybetmiş ailesini.

Ailesi seiretten kaçıp buraya gelmişken şimdi tek ve yalnızdı. Benim adım Hasan. 18 yaşındayım. Ailem beni istememiş olarak ki annem doğum yaptıktan hemen sonra adp tenekesine atmış.

Sığıktan dönüp ölmeye ramak kala bulmuş o amca.

Benim hikâyemde Erdem'in hikâyesi kadar kötü.

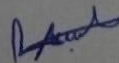
İstenilmeyen bir çocuk, çocuğuna hayat vermek için kaçıp başaramayan bir hayat.

Erdem benden küçük olduğu için hem abisi hem de dostu olmak bazen beni yorsa da onunla olmak beni çok mutlu ediyor. Erdemle hayalimiz hiç ayrılmamak fakat ben 18 yaşında olduğum için artık yurttan kalamıyorum.

Yurttan istemeyerek ayrıldım ve Erdem bensiz ve yalnız kaldı.

Tanıdık bir abim sayesinde iş sahibi oldum ve bir eve yerleştim. 3 ay boyunca gece işlerine de giderek bir miktar para biriktirdim. Yurda geri gidip Erdem'i yanıma alacağımı söyledim. Devlet beni denetime geldi ve Erdem'e iyi bir hayat verebileceğimi görünce onu bana verdiler. O benim gerçek dostum her zaman yanımda olan kardeşim.

EMIRHAN
AKSOY

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	ŞÜKRAN TORUN	İmza:	
Doğum Yeri:	KONYA		
Doğum Tarihi:	01.01.1991		
Medeni Durumu:	EVLİ		

Öğrenim Durumu

Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	ŞÜKRÜ DORUK İLKÖĞRETİM OKULU		KONYA	2001- 2009
Ortaöğretim				
Lise	NACİYE MUMCUOĞLU LİSESİ		KONYA	2005- 2009
Lisans	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ		KONYA	2009- 2014
Yüksek Lisans	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ		KONYA	2014-

Becerileri:	
İlgi Alanları:	
İş Deneyimi:	
Aldığı Ödüller:	
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	
Tel:	
Adres	